100/01

מעלה עלית הדם הגל בלתי תלי

S. Schwarzfuchs

2

עס איז אמאל געווען ר' ישראל בעל שם טוב וועלכער האט געזאגט ווארט
ה' שמעות איך איז געווען ר' רפאל שמואל'ס נעכט מיט אים זיין
השם אויבער חשבון איבער ... ורבי ... אין רפאל
אחר שאלה ברוך שם הנפש געווען ווען אויך ער האט
האט זיך נארגאנצט און וואס פרנסה הנהגה מיט
הבן און געשטאנדן ורבי נסים השכל ... נאך
האט דאס גאנצע זיין נידל געווארן ורבים דאס אין אייניגע
אין דיזער ערצעהלונג שטיין ווערט דאס איינע צו ווער זאגט
דורך נייעס צו שרייבן כלום ווערט ווייטער ווייזט
ווא ווערט מען געהן דאס דורך דערצעהלען איינע פון סיפור
רבי ער שטאנד אויף הדלה געווען איז איך אויף
געשטאנען ... הנהגה אויך געשריבן ווארן דר' דאס
נישט אויבען אליים ונסים בחורים ובתולות וועלכע אין כבוד
הספרים והנסים געווען זיין גרויס איך וויסן געווען
אויך צו ערצעהלן רבים נבואה שיפחה ה' אונז אונז
צו האבן האר ... נאך לויראה ולאהבה אותו :::::

ער האט זיך געשפייזט איינמאל ר' רפאל באלד ווען געריטן
אויס געלאפן ... דרך פער אויף ... אחד
שאן שפעטער זיין סוס ... פון זייער זיין ... והשאר
... זיין מיט אים געריטן אויף אום יום אידער ווייט
ווען ווען גאן ... ער זיין ווייט איינער
... עס שאר עולם צו אים געווען · אויך
מיט אים אין דאס געום געריטן · ה' רפאל הנ"ל האט
האט מיט ... אויבער געקומען ער וויל אחר חצות
ווידער מיט אים ... ער גאל אים זיין
ווירצהוים אויך אין ווארט · ער וועלט אים אין
רופן פחצות היום האט ה' רפאל הנ"ל ...
פאר זיך געשיקט גאל ... אין רופן און
פאר זיך רייטן וויל אידע סוסים געגאבן וועלכן
אויב זיין סוס זייאן נישט געווארן ווי ער גאן ווא
אין טרעפן ... עשה ... הנ"ל ... אחר
חצות איינער ר' רפאל הנ"ל איך אויך געריטן מיט

מיט
אויך איינער צו

אונ׳ איזט ד׳ אים נומן ביזר אחר שבת פר נעכטן רבן
הרפא טעגליך הנ״ל י פוותה יער זיין אים בגלייטט
בעריו פון פילפי דיא נוך מין נווגן זיין אלפים
איזט וויטר סעוך ל׳ שבות אחר חצות וואז איז ד׳
דורך טעגליך הנ״ל גריטן זיין האט ד׳ רפאל הנ״ל
בעם שטיט ד׳ גרופן וועלט אים השפירות פצאון
וועגן עבר שלו זיין סוס פהשרנה קשלאגן האט
אונ׳ תהרג שיט בעוולה הנ״ל הארט גריטן ער
פילפי י אונ׳ דאבין נומן כשעה ד׳ אחר חצות
יום ב׳ ד׳ תשרי תל״ה לפק איזט בנול נומן ז׳ איין ער
עפר נעכטן הנ״ל העט צו נעמן יו״ד ה׳ חתלפי
איזט הער הנ״ל ושנעם ומיך לרחוק היהודים נומן
וואו בעטן תשנג שלף פר לארט מן הגט אים
געונט ה׳ רפאל הנ״ל העט ער גנומן אונ׳ לרחוק
היהודים גבראכט וואו האט מן איינן געוושן
זאו הוך ...

מעשה בלאנדן [illegible]

עס איזט איין בר ישראל גוטען וועלכר תוך כולי גוואני
וועלכיס ה' שנות שון מיך איזט לשנו ר' רפאל מ
עמאלי נשרף קם על קידוש השם אודות חשד ש
שנחשד של שנר ורינב ותיקן של ספרי אחד לנוצרי
כדרך שכן הספר געשטין ומיך אוך ער מקרהתיג
ועין גבראפט. אוך וואס פר סיפורי הוויה ש
עין הבין אוש געשטאנען ורבה ניסם השם [illegible]
געשאן האט דש זיין זיין גיבוי געווארדען ובאם דשאלונג
איין עגנין אין דיזר ערצוילג שטין וועלט דש מעיינט
עס וועד שלאו לדרך געמען צו שרייבן כאם שווו
וירט ווייטר לייאן. זאו וועלט שון גלהין דאש
דורך דעם עלפן עניין איין סיבה רע ערלשטורבן
אודר הגולה געוועזן איזט. אוך איזט גוופיש ניט אוני
ליסן הווים אוני גשריבן ווארדן ספרי דש ניי
אלין אנשים ונשים בחורים ובתולות וועלכי אוך
כולי הספרים והנסים געוועזן זיין גוופיש אפילייגן
געשן אוך צו געהין רבה גדולה מעשה ה' אונט אוני
אורניג צו הארצן געווסן ליראה ולאהבה אותו:

ערבהא לפני כבשפה איזט ר' רפאל כאולי ומין גביטנגל
סוס נוכב לפני צורפי ניט צו הולין אוך בהספר אחר
שמו שטעהן זיין סוס כשלאנג לאוגן כנא ליב והעולר
עמאלי זיין מיט אים גביטין אוך אום יוד אוער ומיך
גומן וויא זיאל כאולר פר דעם. שער זיין גומין א
איזט איין לוטרינער רבה עם שאר ערלים בלאים
גומין אוך מיט אים אין דש עוום גביטין. ה' רפאל
הנל האט מיט דעם עולר אכביר גפעמן ער וויאחר
חבורה ווידר מיט. אים אבינם הייטן ער זאל אין
זיין ורזהויז אוני אין ווארטן ער וועלט אימנן
דופלן פחבורה היו האט ה' רפאל הנל כנא ליבא
פאר זיך געשיקט אודם עולר אין רופן אוך פר
זיך רייטן וויל אירה סוסי גלאדען וועלן אפבר זיין
סוס זייני ניט

גלאודן וויל ער דיא וואול אין תרעפן וכן עשה ליבנ
ורמוגט לא שעה אחר חצות איז ה' רפאל הנ"ל
זיך אוועק געגיט שן מיך אוני איז צו אים געוועזן ער
אחר שכבר כתב הנ"ל ובין הספר טענין הנ"ל
גראתן ער זיין אים בגעגנט צו ערוים פון פאלן
דיא ניט מיך גענומן זיין וואפים איז נעמן סמוך ל
שעות אחר חצות וויא דיא דורך טענין הנ"ל
געזעהן זיין האט ה' רפאל הנ"ל בשם שעוט צו
געבובן וועט אים השפיהות בלאון וועגן ערב
שלו זיינן סוס כהשפעה כשלאווען האט אוני דר
תכרך ווט בגן והעיר הנ"ל פארט געיטן ער
פאלן אוני דאוהן גומן פשעה ד' אחר חצות

יום ה' ג' תשרי תק"ל זכן איז הויל גומן איין ערלעפר
געלעטן הנ"ל האט תנאי שלו פר לארגן פר ה' י'
אוני דיא חוסר ה' רפאל הנ"ל האט ער גענומן ד'
ה' ח' תשרי איז הלה העור הנ"ל ושלום ומוך ורחוב
היהודים גומן. דיא הענן תנאין שלהן פר לארגן
האט אים געוועלט ה' רפאל הנ"ל האט ער גענומן
אוני ורחוב היהודים גבראכט דוא האט שוא
אים געוועזן אוב דיא חוץ ושלום געגן דם געלפים
עולה על בעתים צו זייל

יום א' איסור חג של יום כיפור שיינט השר ירה"ע
גאוין לב ממונינו יהיה צו אים גומן דאן דיא צו
אים גומן זיין האט ער גענומן וויא הרפאל הנ"ל
דיא כיוא אים געוועזן אוני גיבל געעגין ער האט
תנאן שלו פר לארגן אוני איין רפאל האט
~~הזק~~ אים גענומן וויא ה' רפאל הנ"ל אים ווער בגעגנט
אוני האט איין תנאי פר זיך על סוס גיהאט אוני איין
פרדל אוני האט ער ניט מיך גפירט אזו איין עני
יעקב. איין הייסן שן גאול מאורי דם דעה ה'
רפאל צו אים גומט אוני פון אים געבן וויא
ער דר צו זאגן ווירט האט תכרך שמחנינו
אחר הנ"ל ואפילו

אחר הנ"ל אויך דרשה ה' רפאל מורע געווען זוא זי
אויזט ה' רפאל יום ב' לעגן גענומן אונ' מיט אחרעמונדערנ'
השר ירה' געגנגן · האט איס השר הנ"ל גפרעגט
והשיב ה' רפאל ער וויל מקבל ביערי זיין וויל ער
בהשגחה אז"ל חברותא לשמם גביים כל סרפל
זיין לאחר חצות ווידר מיט אותן חברותא זובאים ל
גביים כל סרפל אונ' ווירט נייעם געזונג ער ע
עטוואס הפר זיך גפירט הגט והשיב השר ע' גווער
נאר נעט ער גאל יום א' ראשון של סוכות ווידר
קומין וויל ער על אותה היט כפרה אונ' דען
רבה יך קומען לאזן ריגן אייניגערר ב' הערען אונ' ריא
גאך אויס מאורה' א' ד' ערב סוכות אויזט ה' רפאל ווידר
לעגן קומין והנ"ל לה' לשחרית ראשון של סוכות לאחר ח
חצות · ד' אונ' כל' אויזט ה' רפאל [illegible] עם שני
מנהיגי' השר ירה' געגנגן אונ' געזגט ער האט ניט וועלין
הפז'ן זיין כבעל' נאך ד' קומין איך על אותו יום ב'
שטעלן והשיב השר הרפאה עם הרבה ווערין
נאך ניט גענומן · ווען זיא קומען וויל ער על עוחיע
זיין כחוך כך ווא זיא נאך כמלך השר שעוען
זיין קומט אייל כב ישראל אונ' גאנץ וויא [illegible]
ליטוואיש גריטעל הגט דורך איין שוטר ה' רפאל
ארבן לאזן ער גאל צו אים קומען זוא זיינען שני
מנהיגי' הנ"ל ליטוואיש גריטעל געגנגן אונ' גפרעגט
מאיזה טעם ער ה' רפאל גבין לאזט ווען ער זייא וו
ווענן הכפרה שערב חג של ראש צולכינג הגט
השר ירה' הבאר גענומען והשיב הליטוואיש גריטעל
ווער זיין גאנץ ניט נבעט הפר אים אונ' ניט ושר
ה' רפאל גאל נור צו אים קומען ער וויל צו הערען
וואס ער זייאל · זוא ער ניט קומען ווערט זוא וויל ער [illegible]
לאזן טאן השגחה זיין כב ישראל [illegible] לשם קומען לאזן
גאל כל' רפאל הנ"ל צו אים גיגט והשיב גווריאל
הנ"ל ה' רפאל וויס [illegible] ווער ער ניט ו
לשם קומין אונ' [illegible] שר זיין [illegible] ער [illegible]

אין ווטרינען אונ׳ על הדבר של השר נינוש צו בגעבן
האט ובפרט ער ירעה הט נאהט דש מן אים חוזר
איז גיוועזט . דש רפאל ניט צו אים קומט צו זייאן רש׳ ה
הולשטנאוט גרימנעל האט מיט אלפי תרובות ניט
וואלן צו פרידין זיין אונ׳ השר נישט ער זאל זיין
בין חוץ למקום לאזן בנו ה׳ רפאל צו גרימנעל גרעטלבי
והשפט השר ווילן זיך דש משפט אן נעמן האט
ער נינוש מער דרינן אף זייא צו בעשר דען המשפט
ווערט בעשר חוירה הבן אונ׳ עלאומה בעשר נומן
אובר השער בין צו פאר קומן דש טוט ער ניט
דען ער ה׳ רפאל עופרה קומן אונ׳ ער ווילר זא
אונעל זיין דבר ניט מאני ער אך ווידר הינגעבן
ער בגערט אים ניט צו האלטן ידאף וויל ער נוט
ליטנאן גרימנעל חיידן ער נינוש טואנן זאלט ער
אחריות וכן עשה השר ירה אונ׳ ליטנאן גרימנעל
לאזין צו זיך קומן אונ׳ אים געזאגט וויא ער נעאזגן
אנגעשט וויא ה׳ רפאל למשם צו אים קומן איזט ה
פרנסה אונ׳ אים געזאגט וויא ער עבר ווילט זיין
החשד געור אושט ער זאל נעל טואון ער לאחר
מודאן יט שלך זולפיש האט בער ליטנאן גרימנעל
בען נשר מהדם נועגן נפהלו היהודים בפלה
גבולה אונ׳ געהן דש כעווה איין חשד בילף
פר הנדין אושט וברוך כף חוירה ודרישה
גבינט וויש פרגזא איין אופן בען פפרה נלאנגט
אונ׳ אוב ערים שער פר הנדין זיין או מן גוואר
געוארדן וויא הפפרה גלאנגט וויא קה׳ זעפטעמב
תשנ״ש ווער פר לאורין געוארדן ווערש השנה
הנ״ל זייא אל שנה אחר חדות ווער שנולחעם
התנין שלה פון נ״ט שנ׳ אונעלבען בריבן גאונגן
צו וועשן וויל זייא דאף דורך איין גיבל אונ׳
גירשן האשר מוזן גיהן הט זיך בנים פר אורט
זא ווער שנולחה

דאז ווער שלום וואמה נוגען זיין אול דער שפאטער זא
זאהיגען אלס געווען, כי אויפלאן דרך שכן גלעטר געווען
ועגן הערט, זיא כמו שפאר פר לארגן ווער אונן איין
רבי משאגענע · וועלכן זיא העטין נעראנעט אוב ער זיין
תלמיד געוועזן העט אזו האט איינן דער רבי עשיר
געוועזן, ער ווער אים איין כך בעווישט דער איינפרין
געפירט העטי. על סוף אוט אויפל עיז געריטן דער
שופט פון גלעטנ העט אים געזאגט וויא ער עופן
דען רבי געערט העט ער ווער ר' רפאל פאולס עווין
דער אים בעגעגנט זייא ווט דעם תלמיד איין דרעגפר
וואנט אן שער אשפע כך וועלכן שער מן הינאיין געווט
וועגן מן פון גלעטנ וואט דער האט איינן געזאגט
וויא ער איין כך הערי געערין הינאיין וואמן אין
איין סוס אונ הערי איין תלמיד אונטר דען סרבל
פר זיך געפירט ~~אוטהעט~~ געווען איין ספר
פון הלג זייא אם דען ווים נפארין אוטהעט
נעמלך ר' רפאל הנל הינאיין רייטן ער העט
געוואשט פר זיך געפירט אונטר זיין ווטן אודר
מאנטיל אזו האט הלישעם געריטנ הערין הנל
אבר געערט דער רבי הנל האט געזאגט כי הנל
ווער ער כל שעו לאחר חצות אום דעם ווים
גריטן ווער אים איין כך בגעגנט על סוס ולם
דעם נעך ער אים געזפנאא וויט אלש
איין בינסן אלס ווער ער איבר דווערך פעור
גריטן כי ער פר איבר זייא שווין אלש דען
זייא דער כך ווידר לדרך הישר געריטן אוט
שטראנגע אויפל עין כך גריטן דער שופט פון
גלעטנ הנזי וויא אים הרבי געזאגט האט
דער כך

דער הג׳ בלער אים עם הפתן בגעגנט זייא וועלכי ר׳
רפאל געווען דער ברענסדר העט העט לעגט ערב געווען
איין כל חייטים לאנום אוט איין חשא עלסוס הגרת הסרכן
פר זיך גפירט גם אובר ניט גאוגן וועלכן יום עם געווען
זייא בער כפרה פרין אל היר ער העט יום הגין
ווערם חבות ר׳ רפאל הגין גער לשום נייען עלסוס
אוט עשוואש אונער זיין וואלן אודר סרכן גבאוט ער וויל
אובר ניט פור וואדי אוב גם. איין וואלן אודר מאנע.
געווען זייא אודר וואס ער ברונעיר נאמט האט גוא
האט ר׳ רפאל הגין געוועט ער העט פר עירות הגין
ניין בראונב באם ער העט עירות זיא ערהלבן זיין בריין
ביט רבב גאנצ ער וועד כל יעגל לאחר חבות אווסלן
שום נביטן אוט אל שעה פין בים עום וועד אים כל
עם הפתן בגעגנט כל יעל לאחר חבות זיין געווען
אוט הכל עם הפתן איין שעה כל ריי... גבאוט ב
ביז ער לאנום נומן איטט גוא אוט סוף כל יעגל
חבות זיין געווען הכל עם הפתן לאנום נומן זייא ער
וואל עפרה זייל מיט אם עולה ערבאלהי אוט מיט
בים לה עלים דיא אים פער הגין בגעגנט זיין
בים עב סוף לג יעגל אחר חבות געווען אויש בז
זייא אים בגעגנט זיין אוט נאך מיט אנדרי ערלה
דיא אים בגעגנט זיין אוט נאך מיט דיא אים
הפן געהען שלום עגל לאחר חבות מיט בעג
עולה לפאלי נומן איטט אוועג בעגן סוס לכן אך
פר זורן האט אוט ניין סרכן אין גבאט עשוואש
וועג אים שונט הרכב לפני גאנצ ער וועד
הכל בעד אים עם הפתן בגעגנט וועד גוא
וועד ער זוכה הכל רבב מיט פעב ער׳

חם [illegible]

דאס זיין הענין של הרבה ועידות פון שופט וועלטין
נאך נחשב איינס בעדות של הרעגיר [illegible] אים ווייזן
זיין מאחר ער וויל זיך נישט ער זיין משפחה 7
שרעקליך איין אחר כך עם התנו שוין היינאיין וואס
איינס לאנג נאך זאגט ער וועט לעבן ערבה נאך [illegible]
האט איין סרכלה אין נהגע אונ אין י' אכרה זיין לעבט
ערבה וועט ער זיך פאלן וועגן אונ פארקויי
נ"י סרכלה אין נהגע בעידות של פרעם אין הע
איינס מעולא נייע וועלין ער זאגט נעם חבורה ה
הייל וועט אים רפאל בעגעגנט אונ פארמם
פאם אויף התנו נאך נישט פאר וארט עגיי
יו' ניסן ראשון של חה"מ של סוכות סוף לעבעאל
הויטנאן נרשמעט הרפאל ה' עם כך ערליחר
אבן לייט זיי אונ שפרך זיא נאך אים ערזאל
צו אים וואס אונ זיך שטעלן ער ווירט ווינשטע
נייע נעכטן דאן ער זייא נחשב ער זאל
לאנג ווארט הגט. נאך דאן שר איבר העט
זאל זיין כך חוץ לעמה לאנג דאן ער בעגענטניס
אויס שיקט צו טואן בפרט וויל אין יואן
זכרה זיין צו פורקעל שער וועט זאל ווער עדוז
פאל העסטא בעשר ער ווי דאס זיינע טאן עגט
זיס איין [illegible] ראשון שטים אונ תנאי פלוני
ההוא ווזאו [illegible] אלו שטרי אונ ארשעל נחאטו
זיא זאלן זיך יו' אלול השחר בעירם פיורנ
לאזין הוא ארענג צו טואן נאך ה' רפאל הנ"ל
אזו האט אין שלום רפאל הנ"ל עדות נעמען
אונ הברירה נעמן ער זאל טואן וואס ער
וויל אין ווילים —

וויל אים נינש בייסען נייע ווערן גאנץ החסר החסירים
אזא ער זיך ניט שטעלן געלט אלזו ווירט מן זיין
גיבוט ניט וואלן אלא הערן אונ ווערן
פר אמת הוטן דאס אין תגלה והנהגה
דראנק שטין ער וויל ווערט היסם זיין פרנ' ו
והב' רבי נע ופיראזן אים זיין ספרנגיין
וויילן ער כירה הנ' הענטו. אזא איטט ערין
אל שלום וחב' כבשפעב ופנים ושנאה נריינע
גאנצן אונ גאנץ איר פראורפט ניט פיל מחלוקות
הוצדוקים ב' טואן ער וויל זיך עני והשכבליטנאן
נריינע יהי כן אונ אים ניט דורך איין שוטר
ודפיסה פירן לאזן. וזבר לסופר שלו גאנצע
גאל מיט אים גן אונ לשוור הפנים גאנץ גאל
עלפעסן שריילבן וויא ער זיך עלבען ופנים
הסוחר כאלבי הגט'. פרנ' דך ערב בש
ער אוניאן גאוולם אלש איינר דער זיך פטח ווי
כאז בל שפל דרנאך איטע הגוו נווי החתן
זיין נעבודם גזא איטט מן ער כ' פטחו נעוועזן
אונ מן האט פר איינע דש בשו השנה
האט עולה געוועזן ואחר חזירה האט מן וואר
געווארדן וויאלוני ישראל הגוו אונס געוואורפ'
פרנ' והראלים אונ גאנץ החתן זייא געפונדלן
ווארבן פ פורט כל אחד און איין חמוצות
מיט נעמן פשאלען פרנ' והוצאו [illegible] אונ
רעו אונ מן הגט. החתן ופנים הנסר געוואונן
אונ אם של החתן עסיגט געוועזן תשנ"א ל
געוואלט איינט מיט איין גדול איסור של המקום
לפני ויט של השר גיא וואש תגלה

עלבן פש פער

גיהן דש השר האט דן טואן נבאש ער זיא אוף
שטין האט אונ איין ציוונג וויא זו ערינגער
8 ווער גלופש האט זוא איין בשעל פוראורזאכט
דש זיא פארן ניט ויין הי איין שום או נלבהר
גערפין גיהן לאזן מחמת השנאה והרבה אונ
הנהיגה כפ נדולה שטין דען ער רצה
וואו [illegible] נבערט האט הבען עם איין אירב
לאזן דן שולר פדיעה זאנן שני ערנין
ושר ירא נוישן לאזן אום המעשה והגלה נבעטן
והשיב השר ער ווער עז וואל טאמן אונ זולה
האיסור לפני רבנן פר דיט או האט מושר
ירא נאנץ בארויט זיין גאן זאגין נו ער נוון
פורק שנה איט זוא האט ער הרגלו לאזין
אויף רופין ברמשפט אונ אך שלאוגן לאזין
דש ויינם אין וויין זאל פונג זיין הי רבי
[illegible] כבוד פייא וידה נס אונ זאל
איטלי זיין בנו רבן דר דן האט ער וואו ניט
זאל אלה ואם בניהם זוין בכלל אונ ער האבן
פר עבדיו ושפחות שום אונ זאל דיאלם
שטין פייא תפיסה זורה פרנג האט בעזרת
השם אף ההשוש איין וויין עלהין ווער רעכט
ויינס פוזה פר נעטן לו שוכה ולה
עלו סורח האט הוגנלך נריענג דר האו
החסידאה נבערט רבה זוא האט עראים
לשיב נוועטן על הן הן ועל לאו לאו אונ זיך
אין נבאוט ער וויל מכבד זיין פוזר פר עוכר
ודלה אונ [illegible] מכבד זיין אונ מחבר
בנ ניט זיין דעם דער רבי בגלענט זיין

אורב גלר בברונ

אודר דער דערפאר הקני געבין ומנוס וועמן זאל האט
דער ליטנאט [illegible] אורדינירט מן זאל איים הרפב
ושארי ערים לפנים שטעלן כדרך כך זאל החסיר
הנ״ל זיין ערים אך לאזין אפב הערין אך הסוס לפאפין
וומן פדי לבראוות לאזין עדיו אופב עז דאגו עליגג
סוס אויס דא זיא איים פגער האפין געבין אויסרייטן
אונ׳ לבאופי וועמן דוא ני עוב בגא שלהחסיר
לבאופי וועמן דען לוד אונ׳ זיא כ׳ עדיו זוא –
איים בגעגנישט זיין הנ״ל לאזין לאשק נבייסין לאזין
נים הסוס נבראפט . .
סעיף ב׳ חה׳ שלופתי זיינן העדיו של חסיר לייך וועמן ה
הסוס העיר וויא ער פאותה יום שערב התנן זיט החסיר לויג
נריטן אונ׳ ווידר היים לבאופי אונ׳ לאחר חבורה צו איים
וומן פגער הנ״ל אויס דען לבן סוס אונ׳ הערט פאותה יומיין
סרפ״ל אן נהאט אין אינין אונ׳ ארויז רייטן אונ׳ ווערמעט
אנאנדר לבאופי וומן ליל, שעל לאחר חבורה . דיא פארוים
העיר וויא זיא פאותה יום שנערב התנן ווערין לויך ג
נאמען . אונ׳ סוף ליל שעל לאחר חבורה ווער איני
הסוס ופאופי זיט בנה של החסיר הנ״ל בעגעגנישט אונ׳
איין וויט דר נאך החסיר אך האט ניין סרפ״ל אין נהאט
אונ׳ ווער על הסוס לבן נריטן וויא מן איינין נווייזן האט
סעיף ג׳ בושענפרפן האט מן הרפב ושאר העדיו ה
החסיר לפנים געשטעלט זוא האט הרפב געאורטיילט
. ווערהאמת החסר פייל שנערב התנן בלויג ווערם חבורה
ווער לשום נריטן אויס דען לבן סוס, חשמן איים –
נווייזן האט זיט כ׳ ארין אונ׳ העלפן ניין סרפ״ל
אין נהאט אונ׳ ער זייא דער ניט דער איים לאחר
עם התנן בעגעגנישט ווערי דען אותה פי׳ דער איים
בעגעגנישט זייא

בגעגנט זייא ווער דינר אונ׳ געגעסן אום החסיד —
דער שופט פון גלעטן איינר צו עדות געבליבן דער
רבי האט אים די נאמען אום אום החסיד אום החתן
בגעגנט זייא דער דא ברענגט האט נאמען ערגען
החסיד ניט אויגן ער ניט זאגן דס ער דער פון
ווער דער דאן ער ווערט ערבר האט געזעהן למנום-
וואן וואו איינט מען זכות בשמחה דען
עדות באה איינט דער חשש והעניין זיין אונ׳
מן האט פר זיינע החסיד ווערט לאחרת שוינן
הענדרטו פטור זיין נם הויטגיין גרינגע צוגינג
פר שפראכן וואוטי צו לאחר אום מאכן אבר
המעשה האט פאלטע ניט לאנג געווערט דען פונם
השעון רבי הנ״ל לאחר חצות פון ערלויבט-
אחת שגילות של זכים הדר סוף לשער-
אויפגע הנ״ל והעניד ווין זיין האט געזעהן-
אונגעפערט בישער שעדב החתן בחצות ביום
החסיד לשום געזען זייא אונ׳ פר זיך התפלל
דא ברוך איין חתן פר זיך געפירט ווערפיש-
איין רוט הייפנן אונג געהאט האט אונ׳ געלי-
האר געהאט דען זיין אויפגיס מן אום שעדב ה
החתן געפרט אולה חתן שלה געווען איינ-
וואו דען החסיד וואו ווער צו געוועזן איינס דען
זייא האט אויף פרישות מען געווינט און האט ה
הויטגיין גרינגע. נאמען ער זיין נאך ניט וואו חתן אויס
מאכן מען צו לאנדים אין דען עניין נאך —
יום ה׳ שינן עדרות איינט איין ערותם וואן והעניד
באותו יום שעדב החתן בל שעה - לאחר חצות

ווער איר פיבער —

ווער איר בעסער עיר הנ״ל איש אחד בגעגנט זיא וואלט
ניט אוב איין כלי או ערל ווער געוועזן וועלכר פֿרדיגן על
סוס חמת סרבל איין ישג גפֿירט דאס הגט איין רוט
הייבכן אויך גהאט אונ׳ גלו׳ האר גהאט גיאנגן
אומשא ניט זאגן עך החסיד זיינו געוועזן
[illegible] השמיט שטעהן ווענר שלו העידו עז ווערסך
ו׳לה גוועזן דאר החסיד דורך טענשן גריטן אונ׳
דש ווער ס הסוס זאו בשואונג העטן הכבודות זו ואויר
גהאט האבן ווענן הגוות כמה פעמי׳ גומין עז ווערן
ספרי׳ שפרי׳ גומין איזט ניט להעלות על הנין וויאזוים
אמת עשירה גומין דען אונ׳ מער שפר געוועזן
זיא העטן החסיד פֿוותקיום עם הסרבל געהאבן
איין גארקיב פֿון וואלדרפֿאונגן הנ״ר וויא ער
פֿוורן י״ל שנעכר התשג ווער אל שעה לאחר
חצות אונ׳ ממון גומן געפֿורט אונ׳ סורקר
גטעליב וועלכש כי שלש ממון איז התשג אז
הען גיפֿונדן אונ׳ אים איין אפֿי׳ געבן וויל אבר
עוואר געווארדן וויא דיא גזברים הנ״ל ו״ו כמו
וחרמה י״ל ני׳ פֿר געפֿעטעפֿב עולה האט גוועזן
אונ׳ זא האט גזאגט לספרי׳ שלה עז ווערן ודם
וירתה געזעזן זיא החסיד עם התשג הגט געהבן
לשנים גומין זאו האט שם הליטנן גריינגל ג
גבעשין ער זאל ווידר נאך איר שיקן אונ׳ זיא-
העפט ענסאינרין האט ער ניט געוואלט-
אונ׳ גזאגט ווער הנעלת ניט האט אפֿבנעט
איין ער גשיקט נעשיקט וועלכר איך גזאגט-
וואלט האט ערותח שלו והמח וויא זיא
הגט געהבן החסיד עם התשג לשנים רייט

עיט אונ׳ גריזא פֿרוין

מיט איינן גרויזא פרווינץ סרבל ער איז החסיד וואול אונ' זייא
ווערט ער אזו איין סרבל העבן אונ' זייא אך אויף דש ערלחם
שלו' העבן מוהר גיוועזן אונ' ווער כל יום כעשה גיוועזן
אזו האבן איין ראנגעט איין גלעבן לכוונים אונ' שיינן
עז זייא פרה ... דש דיא נפטרים ... ער שנה זייא-
דהיינו ערל שלה זייא מוהר ווען זיא... הער מוהר גי
גיוועזן אונ' כל יום כעשה גיוועזן דהיינו יום ... ...
אפטאופער יום ב' ... ווען האט זיא ... ... געב
גפטאופר החסיד עם התענג געהבן למוום רייטגיוון
זיא כעשה גיוועזן אינט ונם איר ... הינטן אונ' זאונ
ניי' חון על הרחוב דש זיא ... החון העם גענו
געהין אונ' זול אירה ... וועלט ... ...
על הרחוב האבן אונ' ניט ... גיוועזן האבן
עז ניט געהין אונ' זיא ... געהין
... זיא זאגט עז זייא ... היט גיוועזן דש זיא געהבן
האט החסיד עם התענג למוום הייטן אונ' ... ... אינט
... נאך ניט ... גיוועזן דען אויפ... שגהי
ואחר ... ערשט עם אומו על הפור גיוועזן אך זאגט-
זיא ... וועלטן יום זיא ... געהבן האט זיא זאגט עז זייאן
אוונט ... ...
הרבה זיא ... הרבה זאגט עז ווער החסיד ...
זוא אים ... זייא עז ווער ... היום גיוועזן
אך זאגט ... עז ווער... ער... גיוועזן
אונ' ... דיא ... האט גיוועזן עז ווער איר
סמוך ... העיר איש אחד ... מיט איין ...
... ... וויא זאגט ... ... זייא
... היט גיוועזן זאגט ... ...
וואו... ער ... ... סמוך ...
נפטרים וויזן זיא זאגן עז ווער ... היט גיוועזן
נם וויל מפרר זיין זיא ... ...
עז ווער ... ... גיוועזן זיא החסיד עם התענג

געהאט לשמש רייטן זוא העטי זיא אין געהאט עם התנין
ג׳ ד׳ יום נאכדעם שנעדב נאם הער החסיד עפרר געווען
עם הגדול שון פאטר יש לו זיין סרכי אך נהאט [illegible]
נאם האט זיין צוויי אין פרון הלירות זוא הכרות געוועזן האט ער
זאגער ב׳ שעה לאחר חצות איר אויש לויחר עם
התנין סמוך לשער העיר פגעניש נאם הליכות הדרכים
געזאגט האט החסיד ניט זיין [illegible] וויל ער שונט עפרר
געוועזן אונ׳ נאך עפרר זיין וויל ער רעשטעג לפניו
גוועזן ראוט אונ׳ נאר דיא וואוהרפנג זייא אים
סיוע וויל ער התנין אים כי אויך נאך סמוך געווען
געהאבט האט אויך אי אפשר ער התנין וועדר
גנומען הבין אים כי אויך אונ׳ אים חל אויך
לפניו ווידר גומען זיין

השמש עפרר שופען טענהן זייא אך מורחל וויל ער
שון היא אב גהערט זיינן ווארדן ספוס געוועזן
דם געבונג סוס זייא ער איינן פגעניש זייא נש ער
עפרר זיין פגעדי ער תוך חצי שעה זיין אנדר
סוסים נהאט אונ׳ האם נאם זיינן מורחל זיא זאגן
ער זייא סמוך לזה געוועזן דא ער דורך טענהן
גבעטן זייא אונ׳ דם פשלאפראוון געזאגט הערוויל
הלירות הנך זייער וועהן נאם השיור צו נ׳ שעה
אחר חצות זייא שעהן זוא אים פגער הנך
זוא סמוך לטענהן פגעניש זיין נאם וויל ער ע
ורבר זיין מיט הכרות ופן של ואשאר הדר
בנפפר טענהן צו איבב כי שעה לאחר
חצות ניט געוועזן זייא דוא [illegible] אים געהאבט
האבן ראוין יום דורך טענהן רייטנן
ני׳ פ׳ כל תשרי׳ לפני האט דער ויטנאן גרייטן
השמש נשינט לפרוגר אר וואונדר בר ראי
זאוין געוועזן געבט האבין זיא אויבב זעהן
ער ניט לאזן

11

ערשט ווען וועלכין אויף הפרנס״ע ב״ה האט ודבר
הסוחר געוועזן אונ׳ דעם סוחר געוועז צו בעזאלן
חסיר בכלל גלייך אונ׳ ניט זו אים צו קומן
וואו האט מן גלאובה וועלכין גריינגער מאי׳ געגעבין
וואו האט ער הפסד מן גאר כחדהן ווייל
ער חלטן הה האט דאס געגעבין גריינגער הפרשה
וואר גענומן אויך זו מאכן האט ער הפקר
בשביל ועסק גענומן אונ׳ געוועזן בלייבן
גריינגער הגט שלא כרצונו גענומן ווער צו ניוואלט
החסיר עיבודו של אם געגעבן הגט צו גיבן
אים בודרה ניט אויך זו שטאט ער צו דרך
גאנץ ועסקם זו געגעבן ווערין אך וואו ער כיבר
גיין מן הגט הרבה געפלט ניט שוחר ער
ברוב ניט לפני געגעבן ער החסיר גייא גאר
אים עם התיכן בגעגענט גאר האט הפשט
אולם בדעות האבן גריינגער הער גלויבט
ניטרעכט געזאגט אויך זו שטאט אונ׳ האבן גאר
אורבייט מן גאר בשעבודו של החסיר אויבן
ועסק פר וועלכין אונ׳ פר פאסין מן גאר
ניטל עם החסיר הינן לאזן וואו׳ וויכטן גריינגער
נאומן יום ניין עיבודו ה אפי׳ הערין אובר ג
זונפטין עסווייגן טואנן גאר עוסער שארגאל אל
גיבט דר כייא נעמין האבן גריינגער גריינגער וחלב
ווילן ער הבדיל של החסיר אפי׳ ה געגעבט כלום
וביעה שאר בעלי עשרות האב של התינוק איינס
גאנצן בכלל המרינה עיבודו געזעצט אונ׳ אויך נו
גהאלטן הפשט ניט אויס גאנגין אייגט געוועזן
היט למחר אין דען י׳ יער ערב׳ בגאנגין נאך אייגט
איין ערל הין שלעפין גוין אונ׳ געגעבן צו יורשין
בלוטרינגר רבנ׳ בביתם גאנגן גיוועהן ניט ועזין
גוזין וועלן אירה ראשו׳ העשין אין פר פאסן מן גאר
בעלי ע...

געלי שפעטים בי אין [illegible] וויין לאזן אונ [illegible]
מיט ברענגן וואלן ביא עירות לאזן על החסיד וואש
ניט יודע־איינט וועלכש מן ווירט וואר זיין אלש
אל. [illegible] ביא ומן אך נהערט האט גולפינש האט
מוסיף [illegible] אונז געשריבן אונ׳ הער חתנין
לאזן [illegible] כך האט מן איין [illegible]
[illegible] גשיניט וועלכה ית״ש חשמעט
ערב [illegible] אונ׳ ית״ש וי״ו של אחרון לאחר
חנוכה + ווידר [illegible] אונ׳ [illegible]
נבראכט [illegible] עם [illegible] הנירה [illegible] היהודים
ניט נחלה זיין [illegible] גולפי [illegible] אונ׳ כ
כמה [illegible] שער נפונדן ווארדן [illegible]
הנירה פר [illegible] זיין [illegible]
גולפי לאופן רידן לאזן [illegible]
[illegible] גולפי לאופן לא [illegible] אמעלה
של גולטן [illegible] גולפיש האט מן
על [illegible] לאזן [illegible] אונ׳ [illegible] אין
[illegible] החסיד האט [illegible]
האט אים [illegible] בי [illegible] אין [illegible] נבראכט
[illegible] אונ׳ [illegible] בי זיין גולפי [illegible] האט
אים [illegible] נעמן לאזן [illegible] שפחה [illegible]
הסוחר [illegible] פון [illegible] אונ׳ [illegible]
[illegible] האט [illegible] האט [illegible] אין [illegible]
לאזן אונ׳ [illegible] של החסיד [illegible] אונ׳
[illegible] נעמן [illegible] ביא [illegible] אין [illegible]
לאזן. יום ב׳ י״ב חשון [illegible] האוועזי
[illegible] שלהם [illegible] אוכן פסור
נהאלטן [illegible] מן פר זיין [illegible] סימן האלטן
האט [illegible]

האט בסלו געוואר געווארדן וויא דעם געוועזן איז —
יום ג׳ חשון תק״ל צווייט השפט ווירד לעבן גאר נטראגן
ווארדן אונ׳ פאווקן יו״ט ניט ? לענען אונ׳ ניעמאנט ווערדן
ער לעחרותן יום דיו איזט החסיד לעבן גאר נפירט
ווארדן / נגם השרשעלט הנזכרת ווירד לפני רעלפ
לפנים נעלטעלט אונ׳ החסיד דאמחל געוועזן עליה
טעני הנערי עלער לרעי אונ׳ על עידות פירופים וואו
דאיזט פאווקן יו״ט אויס נאמען החסיד זאל עבבר דילויטבער עירי
וואבלעם אין ריינע ראנעט נינעט געוועזן דין דעם ער
באווקן יו׳ שנאורב התאנן ג׳ שעה לאחר חצות ~~[illegible]~~
כפפר טענשפן געוועזן איזט אונ׳ ב׳ שעה לאחר חצות
ופאווקי גווען איזט והיה שמחה גדולה דרחופגתין דעם
הנשפט על האבתי ווי גווען אונ׳ פגווש ב׳ ווייגן
געוועזן דם הפולגו שנר אילעם / פאווקן יו׳
איזט איין שלוח ערבגיך גווין אונ׳ קהפנו ג
נבראפט וויא איין [illegible] עגאורבגיך פון איין ערל
נעקרט האט התנן דייא נפונדן עו זאל חנירה
הפגן ווילן עו עם החסיד ניט באורפן רידן זאג
האט [illegible] זאג אים אויפוּל נבראפט האט ברוך
דיא שמחה הנ״ל גאנג לאנג התנן דייא גפונדן
וואש פר איין סרב וואלפים געוועזן איזט אונ׳ פ
בגזוה איין נינול ברפגן גווין איזט התחלה
הנשפט עפארליעגע — [illegible]
יום [illegible] 10 חשון תק״ל האט דער [illegible] פון
מוסיעה ופראנרער שענגאל אים פארלעעפט איין
מוסיער עוהיו דם נשפט אופירט און דם —
פארלעעפט אונ׳ ניט לידן וואלן דם עצן העירדי
הנ״ל זאל האב הערן זאג דין באווקן יו״ט שני אנהיבן
ב אים נאונג

איזן פֿון בּאַגינען זאל זיין אורייתא ...
החסיד. דיא פֿון שׁין אונשולדיגע ווייל שׁין אלחוש
תּוּפֿס והיסב ער ווילגערן וואס צו טואן דיא-
גם יום אחריו צו ווסער פֿאנגע נאַעגן אונ נגעסן
וויל ער דער עלטסט אין דער נאמר זאגט זאלער
העשפּט צו זיך נעמין אונ ראפֿאורטיר זיין היליגן
הנה הפֿראנרע דעראי אים פֿאַליאַס ולפֿני הסוחר
גאַנגען אונ והחסיד גיאנגן ער זאל זיך ניט צו געבר
משעה זיין ער ווער נאך ניט דערפֿין מיט העט
ע לפֿארליערן אפֿוירט אונ ער נעבן געוואורדן
אונ זאלפֿייל ע פּרעב לפֿני וואָלן מורעה
זיין פֿרייד מן דר צו טואן זאל - גם זאלמן
אים מורעה זיין וואס דער פֿיל דער אים אפֿילו
גבראכט געייפֿ ער צו המשפּחה נעמנע התיגן
דיא געפֿונדן, גם זוא ער אנדערסט אושלייך
מיט אים זוט ניגן דס מן אופֿתן ופֿען זאלפֿאר
שטן ופֿבּרט ולפֿני הנה ער ווייל מורעש העשם
זיין ווארע איינען פֿיל צו שטיט אפֿב מן זאל
נערען איזם לנגב ישראל צו פֿרעגען אודר וואלניט
מחל זיין גולפֿין פּרעב האט ער בעד החזן ושפּחה
הנה אראב געווארפֿען זאל אים לפֿני געבין השומר
ופֿנימו הסוחר האט גולפֿן ורחון נגעהען אונ
ושפּחה פּרעב גנומן אונ חנירה פֿון איר-
נהאט - האט דיא אירה ענלה געווען ווא-
דיא פֿוה פּרעב הין אונ ווידר געטראגן פֿעט
זאל איזט העשׁה והחבר של החסיד געווען
אונ אים פֿוגן אונ אז פּרעבל דס פֿעם
געפֿונט האט

גיבראכט האט אזוי געפונדן אין אים אויף
גענומען גם זיין שרייב געצייג אונ וואלטן גיפרעגט
אן געצייג צוא האט מן החסיד יום של אחרון
אויסגעלייגט חדר גיטראגן אונ אין אחר חדר אונ ניין
פון אים צו אים גיגעבן פון יראת השמים גם
ופארלאנגט אם געצייג גיווארן גלייך האט שהוה
גדולה פאר אורזאכט זאלן שונאי ישראל הבקן
פר ~~[illegible]~~ ודאי פאר עניין אם ווערט ויט פרנסה
[illegible] שנה [illegible] וואר עאופן אונ גיזאגט א/וו
נעמם אין דעם עניין נין אונ פרנסה
אונז וואס פאר אין אופן מן האבן [illegible] ניט וואר
ווערטם וואס אין דיא פרנסה שטיט דעם
החסיד ושאר כל ווערן האבן ניט
וואלטן [illegible] זיין האט מן הפרנסה זוער
אחר הדבר כבר אחר סוף [illegible] אונ פון
יאמר אין [illegible] האבן גיגעבן ווייטער הכפר
גלייאט אונ גיזאגט צו שטיין שראבן ווייטער
[illegible] זייא צו עדות ושאר דברים פרנסה
אונ אם שטאט [illegible] נעמט האט ער
ושפחה גיזאגט התיכף זייא געפונדן מן האט
החסיד דחייבד אוף ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ גיבערט צו הנוסארים
הפאר[illegible] דאדורך פאר אוחדיא[illegible] האט
גם השפחה גיתפסט [illegible] יום החסיד
האט האלטן גיזאגט ווי צו [illegible] אויט אונ
האלטן גלייאט וואס אין דעם פרנסה נשטאנדן
אויט צוא ה[illegible] גיזאגט ער [illegible] האלטן
ניט [illegible] העוזר האט אויסגעשט גלייאט האט

החסיד געזאגט השומר דיא אין עס אורח דאגי צו להרעים -
ור׳ לאזט בי ניט האט הנוסח־איז נאך עטליכע יאר
געשיקט אונ׳ גבוט עהרליבע לייאנען לאזין אונ׳ אויך לערנין
אונ׳ שרייבן ווען דיא גיוואלט האבן רבי בן עהין ע״ה האט
וויילן אבר עטליכע ווערטר אינגל געשריבן געוועזין האט
מן דיא ניט לייאנען קענן איז [illegible] אויך געפונען אחד
אורויס גוזין וויא צו החסיד האט עפרש געוועזין הייליגעט
האט געהאבט כוס אין דעם עשפט וואראוף כוס פאליאוס הפסק
הפץ נאכן האבין דיין עירות ראר איבט החסיד ברוין
מחייב בי דיין נם איבט אש פתיכה הנ ניט עברי
בי דיין הכלה גאוט אעמט דיין האט עראן נבאוטין
אין דעם פאורלויעגט עז געגט דיין כוס נאך מער
עירם פרי הגדין ווערין דיא ידיע עפילבין הנ הערטין
אונ׳ וואונן עז ניט גוונין מחמת יראה או עפח נסוחר
מן גאוט אים מתר דיין עה לב גונטאוג נאך איינאנדער
כלל כיתי שכנים ורעבינס אונ׳ רופין גאולאוגין
ורבה אופין דעם נאך ח׳ ה׳ איין תנין עז
הדרך שפייכן גלעטני ועירא ווער אווען נגזין
וואורבין דער אין ידיעה האופין האט גאול
עז ח׳ י׳ לאחר הדרוז און ביינגן פייאן חרם
שלהם גולפים בי שואון האט איבט הפאורליעגט
רשותי. נאכפין אונ׳ הדרוז ראושין איבט גלעהבן
א׳ פסלין ת׳ לפן יום ה׳ ה׳ פסלו איבט הנול געזין
וויא הראוש עהתיבן ועדמות ווערין נפונדען
ע׳ רועה חגירים פייער שסמוך גלעטני גוואויגט
מן אודט דירביעט גינגן ושאורי פכלי עשפטראו
דורך ווער נין אומט עגלה נוואורבין אן גאול במהרה
שיכן אונ׳ נגוואר ווערבין דעם שונאי ישראל
עפטין עשנר דיין וועלפיש אבר בעוה שונט איגט
געשעהען געוועזן דעם מן האוט ברנוך געוואר געוואורין
וויא הרועה חגירים הראוש ועדמות פייער נפיינדען
נאוט לי פסלו אונ׳ פסור נהאוטן אונ׳ גיינס. עגלה געוועזין

זעלה געווען אז אזוי שוהתינן וועלכע תורה געהאט
האבט ג'יא זעלבע וויא התנאים שון אין יחיי רעה וועה
ב' ריסן געוואורן גאז ווערט עין אים ענגל ג'י'ר
ראשבי בעם לעשות וחסיד הגה גאז האט ער רעקה
זעלה נשון אין געפעלט ניט בען חולה חוירי' ג'יא
הענין הטופט מחשבת בר ד'ג'יא נפונר'ן פאופן
אונד וויען עס מיט פ'ייס ווער נאינס געווארן אונט
אונט אי אפשר בס גוופיל אין חיי רעה נעאן
הבן::: וין רסלן האט הפארויענט הנוסאריע
והנבעה אונז ניגנט חנירה בך האפין אונט אוונל
ב' שהי פין על אופן עה גוופיל נפונר'ן ג'יא
ווארד'ן ג'יא הבן פעלה ד'יא פהר' לגרי'
איינן געווארדן דהיינו עין האט איינן נווינן
וויא גאו עו אזו פילר נפונר'ן פעשט חבל
שעה שנעתם הרחוקים ווער אוונל איין
שיין נאענן כי שואהוף נעון לבן כל טפה
רם אונט ניט ב' פולב היסל' בוויאראנוכה
אין אי' אמורה וועהן אוונל נפישן געוועזן
אונט ניט אוונל נריסן כל טפה רם ושאר
רפרוים אושה לא נורע לו רען גוופל אוני
אוונל נשרבען איינט ווערדין האורש ו
והשמות והרבה' אונט אוישה פסוק נבזו
נהאוסן ווערדין אס עין העורוי תיקעה
אונט נפונר'ן איינט ווערדין ניט וויסן
האט נעון גוופיל האט איין שהוטה נרולה
פר אורגופט אונט רעה ורזה עשו'
געוועזן החסיד העט התחנן נעוועזן
אונט אין העט עס עיצה געוועזן אונט דר
נאך ווירד אזו נאיש רבי און צווייטן
גאר חיי רעה אוטשהו הנורא —

וואס דאך ווי'

ווערט דאך ניט אזו איין מעשה כלי נגיעה אונ העם
דען געלבונגן דער עז גנגיע האט מכלל נייעגן
דס ער עז אזו פשטות נגנע העט פרי עז
גאר מגלה ווערד פיזגא הרפבי האלב רבי איזט
כלי נים לכף היהודי איזט גיוועזן אונ
דס ען בגן האט נגעהן ווי דיא סיבה דעת א
איינל איבר דס אנדרה נזין איזט אבר גולר
גאט ווי נאלין וואפ דאך די מהן וואלף
כולהים שנה דיא אין דיין ענדר ישראלזן
פוואדי אונר ענין שולר זיין דאך פרי
ווגען עיה אונז עה שאוה כהיתם דארך
אויבהם זא עאסתם וכל אונ עז צוואר
אונ עז צוואר אויבר דען פרומן חסיד איזט
איזט איל נאונגן וואר איזט פוואדי נלעתן
טהורה ישבן כחוך הגן ען === וד
יט אל ח פסלו הם האט ען הראש והעצמות
ליר כי עושה שעריה נלכן להאות וויאלאוגן
זיין מאונ שעתי התנא אונ אוף גולניס
הגנלי חיות העלת או כירו אודם דיאן
ווייל אבר איך אוש איזט הסבר נהאלטן
וואהרן וואש השעריר ער נלעט האפן
וואו [redacted] וויאגניין שורש אבר גרוק לוודאי
הבן דיא ער נלעט עז וועה איינו פלהיר
עם יום אז התנא עהל דיא אונ וועהער
חיות העט:== יט כלי פסלו האטן
הראש והעצמות עם הרבני לכי הסובה
נעראונן והחסיר היר נגינט אונ אים
נגאונע הפרנז העצמעט היפשי האלז
אין ענטאוטבט אוף ער התנא ניט
געהבן אונ ניט נוומן העט אונ זיינע
העט געווען אונ דס ניט הרבני

גיינן וואס התחלה אין נבואה האט והשפע האט
ער האט כל יש׳ו התחלה נית געהאט אך נית
גענומט אך פאל ווייניגע האבן און אים גלייניג
פוני דז געהאט אוב ער נית ברייפה ערישה
אבר ווערט הראש והעצמות לידו ווארנגעשיין
וירו ברעלי לנגן ווען ווערפל ער אויז כל
שום נעמון האט ואחר כך האשן הראש
והעצמות ניהב געוועזן בחכמה כמו עלינה
ובם אונשאנג
ווייל ניט ברוך הנ״ל בכל כמו עלינה געהאבן
אויס האבן גיך ר״מ ור״ה ספרי׳ שערי׳
אונז׳ ונז׳ ובוי׳ האורך שורה היתה געוועזן
והעיר זה שילה כלכם אבר אויס כמוב
נביא נבאולם ווארדען זה שעירו בזה
זיר נינוה האבן צלען ער פאהבן אויס
בחנירה נבואה עטליכה האבן זיר געוועזן
ג״א ווערן פר עטליכה יו״ד בר פר אויס-
האורים והתומים׳ ווער נפונדען ווארדען
דורך היער אשר ר״מ׳ כי גענומען אויס
ניט געהאבן כל רפוי׳ האבן זיר געוועזן
ג״א האטן יובאו לוי הדה
בספר הע סוף לער הנ״ל געהאבן
בנ״צר הימי׳ ווער ער זיט גייך האט
לער הנ״ל גאוניס כברך אשר נעצו׳ ה
האורים והעצמות והרנצי׳ דורך נטהונג
ברוך האט שם ה׳ ל׳ יו׳ כסוי הוא יורא
הנ״ל זיט שוטרי׳ וארשע הולך לוזען
והיותם כברך אויט אויגן בים בגלנט
האבן ג״א און איך זיט גמזען אויז ותפיסה נפורט של׳

ותפיסה געווירט אויך אויסגיפֿין כבוד והכנעה
אויך געוואונט די אונגלויבן היבאמן ..=..=..
ר' חיים כפֿלין האט שוין אויך געהערט פֿון ווסאריג
אויך הבין פֿטור געווען אבער האט תפֿוס די
דבֿאלשן אויך אייך פֿון אברם לויגן די אום ריבין
אויך אים רעה פֿעולה אויך געהערט אויס חמורו
וואורין גלאבין ער האט זיין יודע פֿון מאלאויך
דיא ואלש שיר נים אינטשט איין ערלויה געווען
וועלט געוואונט דיא ווער אזוי הן צרכה געלאזונגן
דאו הבין עם התנין דיא אויין געווין אויך
עז אין געהאבין אבער נישט פֿר וועליזאגין
עז החסיד דיא דער עם התנין ווערליגום
געווין איך ווער דיא דען ... איין עלדהעיר
ער דיא ראוית פֿעם אלש הב' עם התנין
ווער לעגי נביטין סוף רוצכמה געלאזונגן
האט ער געהערט את הבזיון געוואונט
וויא האט זאן איין פֿלי איין יפה תנין
פֿר זיך נבירט ער האט אבער ניגוש
נגעהאבין אויך וויים דען ... נישט איין
שפֿחה הנער דיא האט אוונג פֿעהר
ראוית הגשם שנאבר התנין איין פֿנ'
עלין לענגי געווין וויט איין תנין עז דיא אבער
החסיד נישט דיא גלעך החסיד וואו הערלות
של מאולאור שפֿעלין וועלכר אלש געוואונט דיא
העטין פֿורות ... שנאבר התנין החסד
געהאבין ברוך טעגשען רייטין גלעזע
ואחר חצות דעפֿט וועגין האט זיך
החסיד אויס דיא כבורין והרחל בעינים
של שמיט וער בון טעגשען אבער האבין / ערפֿן דפבי

זה פך דברים געוועזן אונ׳ עליו געוועזן ...
ווער סמוך לולה געוועזן אנדרי עדו׳ העיד׳ש פֿארן
16 ו׳ שנתערב התנן העטן דיא געהאבן החסיר סמוך
לולה איבר דיא שלעפֿט ווי ראשון אזו׳ דען דרך ה
הישר אונ׳ אלס ווא אין זכרונו דער ניט יודע
איינער וואס ער טוט מחמת מורא אן וויסט איין איך
ער ווסוו געווייסט אלס ווא אייבר דער איין עשה
רע נישאן האט אונ׳ דער נחוץ לגרום חער אונ׳ ווא
דיא אים ניט העטן צו גרופֿן ווער ער פשוטן
אין העים ניט אויך גריטן אונ׳ ער שרעמן דרש
האט אן גשראפֿט ערגר העט התנן וואו געווען ג׳
שעה לאחר חצות אונ׳ דא עוט נאך איין גריסן
והוא ... אס דען דיא עדות געהאבן האט-
ב׳ שעה לאחר חצות לטוני׳ הייטן אונ׳ דער
דערענסלור לערן ערב אונ׳ דייאו ...
ארט גריסן אונ׳ ווער סמוך לולה געוועזן דער
דורך שלאפֿן דיא גריסן ... שהעיד ה
הנסיט ועדבו והעדות ורבנן של עלובאר ע
שלאפֿן העידו׳ העדים הנ״ל דיא אך ערשט
דרושל דיא אין סמוך לולה עד שלאפֿער ווי
געהאבן הנ״ל ווי טעלה צוו ווער אלי וואראוש
ער איך גרופֿן העט צו ווייזן עז ער נייעט
לאחר חצות דיא געווען אונ׳ ב׳ שעה-
דא ער ופאלט ניין דיא ... עולענג ווערן
איינס פאלס עדות אונ׳ גריענע ווארבן
אום עלע וכברט דיא ער באולן די
החסיר העט פֿאר ... ניין סרפֿל אל נהאט
אונ׳ ווערן פֿה ער׳ סיא ער ווערן דיא
העטן אים פֿאר ... כסרפֿל געהאבן
אנדרי האבן עדי׳ געוועזן העטע עט
... רבנן נהאט עאיגה שעם ער ושפט פֿון ...

[illegible] האט צו ווער החסיד נעווען
אוים בגעגנט דיזא זוא האט דער רבי וועסיב
ון ווז פיל טואון פון זיין או פאדיר וועגן נעם-
האבן עטליכע ווער נייעט וויא זיא געהבן העטין
בעט של החסיד אזוי דרבי [illegible] אונ׳ עוטאים
נוקט דעם דרוש זה בדבר ווטען דיזא הרבי האט
יזא החסיד עם התינוק געהבן אונ׳ הרבי האט
ושפנער נעוזיגן זכות בלייט ען איםוואדן שוין נעבען
הער ען האט איין חנוכה אן גענבן לפארלייענע
אונ׳ מבגעפהרט ון זוא הרבי נפשים הנוסארע
באוות הפעם הראש ות[illegible] והרבגדול נבוהט האט
ליב האוויעגאט של החסיד בז שטעלן כדי ער
זיין גזירות דורך געהן אן אוופיל אמט אבער
ניט בז נלאזין ווארן אונ׳ נעזונט ווארין
צו ווער אוש והחסיד פיה נלייאט ווארדין
ער ווז געלבט בעל פה ובדרך עסיב דיין
צו ווער הנסיונות אונ זוא האט ען ווירד
איין וואונטום דרוין לאנט אונ׳ הניצה וואונטום
שנעשה עבאוויאוש דריין גיטעלט עיט נאך
פיל אנדרינ ריזוט אונ׳ נוויגין וויא הגזירה
מרחם זה לזה זיין ואונ׳ ניינר חירט אוש
וויא בער אונדני [illegible] הראש והעדיל —
והבגדי׳ באופנים גבונדן ווארין
זיזא איין אן נעטלוש עיבה רש של
רפואה דרך דיזא העטין עיי פיום
אין סוד נהאוטין כתוך זאנה -
האבן זיא אירה עיבה דער אין -
נעפעטלוש אף דורך נשמתי חגירה צו
גפונדין האבן זאלט מ זיא נישהאפין
מגנע דראין נייעט אונ׳ התבלע ושפט אלם[illegible] נע הבגן

אין נײַעס הבן אונז אונזער מלכות[illegible]
שמירה הייא געשיקט האבן הבי׳ ייינר נייע
שיינע זייא ער שיקן השפט ווערט זייא אויך 17
ניט געזאגן וואס תורה אויך געבן אונ׳ ראד
הגוססאריע ווען אונז האבן זייא ער אים גייען
זייא הענן ער געפונדן באווערן שעה לבעתש
רבי אין טראווטען זאלן ווער ניט פלוני חוות
רעות ביי געשעהן מאות העלטן זייא הבי׳
שלמהשן אפשר יואן געפונדן מאופני׳ ר׳
ראה השעה ווער צו געהן געווען שבחיות
רעות אכלהו אונ׳ העלטן זייא עורה גהאט
אין ווערטן שואין לאנג ואם של התשון מאלר
גוט לעשות ולהחסה נם ווער ער אויך געוויזן
השם געווען ר׳ דוד יהודה השען
דרפריאן אך געהן העט אש ווארן אין געהן
אויס בתי אויך פלוני׳ שגר זיין געפונדן
ווארדן אונ׳ זיינען אין געשריבן אונ׳ הבן
אין הבני׳ שמא וורטן פרם ערבר געווען
אונ׳ אנדרי ראהן [illegible] ניט זיין
פורעלי׳ דיא ער האבן געזעצן זייא
העלטן התשן מאות י״ט אל הבור עם
אונ׳ געהן ני׳ אונ׳ אויך ניים ער
דם ריבט הלופוס׳ געגען דם התשון
מאות י״ט האט אין גהאט אויס האב
ואם זייא ווערן פעל׳ דבר אונ׳ געלט
ניט נאמן זיין נם זיין ניש אונטער
שלוה דבאנטום הגט נטאונדגדל
צו געהן געווען דם ער אויך סבר׳ [illegible]
גיינן דיא ער האבן געווען ווייא אויס
ער פאר׳ פאן האנטום צו געהן גאוט וויילט[illegible]

דין פון המבאר זעלבסט געוועזן האבן החסיד
ניט געוואלט וויל ער אין האט זה הרמב"ם הנ"ל
אונד' פ"ל אך ניט גלייאוט כדי הזוהר האבן
גיא נאך איין אנדרין זוהר געליגט הדר בזה
הרמב"ם די ווייסן וועלכר אך זיין ווייט אויס
המבאר פר שייטע אויף זוהר גיוועזן ה
הזוהר הראשון הרמב"ם ניט רעכט גלייאוט
האט בפרט הרמב"ם וואר געשטאנדן
איזט ער גאר אים זוריק גיין וואס כל גו
גזייגט האט הרמב"ם וועך געפונדן אויף
הזוהר הראשון האט ער גלייאוט גבונדן
האט בזוהר שני האט גזאגט ער זאגט
ניט גבונדן די זוהר גפונדן כשו לגרה
החסיד וויל אבר כאותן הרמב"ם שנת בהחסיד
אך געשטאנדן ווי איך החסיד וואס חיין
הרט גוועזן אויף דרייעל געשריבן וויא איין
בזבאה ון גאר אושתן וכוין ניט פאר לוגן
אויף די גערין אים [illegible] ישראל די כלגנגן
אודר וואוטי ניט זוהר זיין אולפי איש[illegible]
עול[illegible] אויגל גנומן ווארבין אויף דרויגל
געזאגט ער זורין חייב וויסן
י"ו ח' שבט האט בעל התשובה אונז
באווזט אין געבן כהוגן אויף דרינן געשטעלט
וויא דה עפשעירב כל שלא אחר חדוש היום -
וועך התשובה שלו פראור גן געווארבן גאר וועך ער
והעופט זעלבסט געוועזן זוכן וועך אינם בגעגנש
דרך אחד ווערבן גיא גפרעגט אויף ער גיין
גיין תורן געהערן האט גזא הערט אינון
הרב ויאבר געוועזן ער וועך אים אין
כל בגעוויסט וועלכר איינע הר גיף עו סוס נפירט האט

על הסוס געריטן האט אונ׳ שטרענגע געגען צו
גריטן ווי האט ער שון גענומן דאגעגן אבער
18 געוועזן דש על החסיד דיא אלרתי געוועזן
געמאכט האט ווי געזעגט ער פֿר זיין הויז
... הטעם וואש ער פֿר שולה געהאט
אפי׳ רגע׳ וויא ווי האט ער ווידר איין רואונג גיהאט
אונזר עבט לאונג על שום החסיד אונ׳ דאמיט
געשווגן כי נדבקה של הנפש בהנהגה לסגרי
הוא ועל הכתובים שנר כי דבקה סותרת
זה לזה וגם דבקה געטן סותרת העירוש
של הנהגתם דען איין ייער ...
האט אין געבען שטיט וויא הינט שון ווער
אל שעה לאחר חצות פֿר לארן וואחבין
ושנקרא הוא הטעם צו געגאנגן אונ׳ ווערן
... רבה געזעגט אונ׳ אים שוין געווען
אובן ער הינטן אחר ניט געזעהן האט אונ׳
איינן האט בער רבה געוואנט וויא אים פֿאחר
עם התינן דיא געזעגט אונ׳ אין דער רואונג
שטיט צו ווער ערשט אום ג׳ שעה לאחר
חצות פֿר לארן געווארדן אונ׳ ער והשופט
געלעגט הטעם צו גערעט אונ׳ ב׳ איינן האט
הרבה געוואנט צו ווער איין כלל אום אים עם ה
התינן געזעגט נאך איינס יוא השופט געלעגן
אום געשרט ווארדן אונ׳ ניט ער ער געוועזן
ער האט פֿון הרבה געערט וויא על החסיד
דיא ווידר אים ... התינן געגאנגן ווער אובן
ניט געוואנט אז ער התינן האט דען פֿון
זוכן נאך ווי אורט ווער דש ער אים געלאזן
התינן של הן ג׳ געגעט הטעם אונ׳ הרבה
איינן געוואנט וויא ער איין כלל האט געזעהן עם הינטן אחר

שטרענג וועגן [illegible] דייטש אוויזה שעני׳
זיין זיא נישט הייפגן וועגן נעמונג אויף חנירה
גהאט אין שווערי השער הגיר וברחוב
שלאום הערה אויב [illegible] זיין קולי עם הרשן
הערט געהאבן אזון דייצן אים חטאו ולמה
צו ווער זו שפעט גוונגן אויף השער ווער
זו גוועזן אוויזה שעם זיין זיא נישט יו׳ של
אחרין לויט גמאכן אויף חנירה גהאט אויף
האבן לאזען ח׳ או ט׳ יו׳ הרום גגן אויער
זיא אין לונום הבגן פענגרט זו גורבן אויב
גלאזען אויף דברים זיין סותם העידות
של הנלכבמה רק זיא האט געווזט צו ווער
אונגפער חבורת היו׳ געוועזן דם זיא הערט החסיד
געהאבן עם הרשן לשנום גוויל אויף הכפרה זייא
זייא סודה [illegible] ווער ערשט נל שעט לאחה חבורת
פר לורען גוואהרען אויך מאיזע יותר החון לשנום
אויף פל שעט זו הייטן אויף עונש צו
שעט לאחה חבורת געוועזן זיין אויף החסיד גם
[illegible] וכרר זיין צו כאווים שעה [illegible]
[illegible] זו כאווה. אילו געוועזן דם החסיד
הלא פתחי [illegible] גיך האט זייאוש עתיין
געוועזן אויף פזו צווהאו נשריפען האט
ער געזאגן זכר הפראוויר דען ראו׳ צו ראים
נהרייאוט האט פזו שפתים כאוותגן
אוטזר דיא ער׳ דיא גוומן זיין להעיר
ולאחריך־רוו שעשה [illegible] כבור עליוה
זיינם עטו׳ כם גוויזן אויף הבגן געזאגט וויאפי
זו אויגן געזאגט הבגן זיא געזן חנירה האבן
וואו הרשן זיא הגן גוומן זיא געזן פי׳
וועלט דרפען הבגן גנדרש עהם העיר [illegible]
הערט זיא הייאלם בגער שנעזאן בן ראשו ובנוי׳
זורבן אויף זיא מעט פר הייטן זואהבן [illegible]
צו שונאי יש

צו שולין ישראל צו דינן אויך גלויבט
גלאבט עז זו אונז דינן המלך הראש
והבנים בעת גלויבט הבן אונט דרום
זעלב כדי המלך / פערדרוסן
גאלין אונט הראש והמלכה פינדן גוטן
שליפן גומן אונט גלאבט וויא גבעט ה'
העטין פנן איין עלי שנערא גלויבט
פר ה' או ט' שני וויא עה"ד איין שטעלן
דען גאר פרינשאות ווער גומן בבית
הכנסת מאיר גרויסאות אונט איין חדר
אונזר גשאוון האט ער געליבשטן שליפן צו
ביום אנאנדער ווערין פר שטאט גווען
אונט כל דיינים גלאבט אונט הקדושה גנגלה
פאורם אלס נאך גלאבט דאר וויאש גלויבט
העטן ווער אחר זהב נאך גלאבן אים וואלן
ווערט דיין עיט איין ספר אונן זאר עז
יום געהאפן ווער ער גשווינד אהרן גלאבן
סדרך שלו בתוך הבית פאלן וועג הלב
אברם שלו מאיר אים הספרך שלו זו דער
פתח הבית אהרן גוואלפן זוו האט ער
זעגן קומן ברחוב ער וואלט וואפנשאן
דינן ווער מאיר ביהל אונט אהרן חלפן
זו אים גומן אונט אים גנגבט שאול שוטן דיין
אונט אים זו רט נעבן גאנז זיך לאזון
ויפה דיין אונט הנלמד של גלאבן האר
גיאו האט אים ערב געבן עליו כמה פעמי
פר בנדין אונט איר עה"ד ווער אים
~~[illegible]~~
פנן גוועזן [illegible]

ויהי בימים ההם [illegible] ק' ד' טבת [illegible]
ואחר ד' ה' ימים הפאר [illegible]

המשפט געזעסן ובשם הדין ער זאל שיקן ואחר
חצות איזט בקול גרויסער [illegible] ורע געווען ר
רבינו יודא זוי הדין זאל מאן שטעלן זיין פלוני
אורדינערי ועקסטרא אורדינערי [illegible]
אונ' בערייט וואס דיא ערים ער האבן
אווש אים געווען זאל ער בזמנו זיין ווייטער
וויא החסיד הרשע געמיינט האב אונ' זיך געפראגט
זאל מן אים אויך שטעלן זיין בגנוי אורדינערי
ועקסטרא אורדינערי פארן [illegible] ווען ער הבטיח
האלה הין גינומן [illegible] ואחר כך זאל מן אים פ
פירן [illegible] ביז [illegible] נחל אונ' איזם געבן
[illegible] ישראל שעה נעמן ויכל מחוה ער
[illegible] מעשה גנאמן הלך ואחר כך זאל
מן אים פירן צו שטעפאן [illegible] חיין ועפרו
[illegible] ורוח ויתן לכפרה של נח [illegible] שלו טו
עשה נאורדינב אונ' נורדינב לבעלק [illegible] שלום
פי [illegible] של המשפט [illegible] אומר לו זאל
[illegible] גען [illegible] זאל מן [illegible]
פי אומר לו אין וואנט [illegible] נרפאה
אבל הרב [illegible] אומר [illegible] ואמר זאל
[illegible] ער [illegible] לפני [illegible] ועשה
זיין [illegible] ער זאל [illegible] ווירט [illegible]
זאל ווייטר [illegible] וואו החסיד הרשע
האט הין גנומן וואס אין [illegible] היהודי
[illegible] געווען [illegible] אונ' איזט
פיל פראגרי יהודי אשר [illegible] והאלמן
[illegible] פאן [illegible] פראגט [illegible]
אין [illegible] דאס [illegible] הערט [illegible] עשה
[illegible] אפילו [illegible] אונ' [illegible]
של [illegible] ירה [illegible] אים [illegible]
[illegible] זאל [illegible] זיין פי [illegible] לעולם [illegible]

ולהנ׳ צריפות בעלפן נוסן גוואלד מה עלפט ר
ברעלף פאוין הנ׳ גוואהדייא . ועלף הרה׳ לגין אווע
ראוועט הנ׳ צו ארגערין קיווע בעזים אוש אויט
20 קינעל הנדעפע עם השוטרים בית ואיר הנוג
גוועגין איזוואנער זיי וואכין ותפוס אותן און
אויט איין גרוי איסל והם עם נעמן גלאופין יום
צרה ותוכחה גוועזן און אויבערג [illegible] וויא מען
וואש פר צרה הגדולה גוועזן איזש אפר גרוי
הרעה אשר לא עזב חסדו ואמתו אונ׳ אן גנעמן
אוועק אויז לא אונ׳ שפר חלונות האט גענומן
בעיני הלא ומן מלכו לרחם עלינו ועם כל ישראל.
המשפט גיאנג אום גלייכט האבין ושוער אתם
מה ניין אויב ואש גשעפט ושלחה השר ווסיג
שאלאר עם קינד כל יהודי ולחמו [illegible] הבעת
צו דין געשריבן אונ׳ שומרי׳ נישעלט [illegible]
עלף ח׳ או יוד יום אוועק אין בפוליין
ערל כל.וה לאזין דורך רחוב היהודים גנין
ולאחר כלות יומי הנ׳ האט ער אין בפוליין
בער שמירה אונזל בער גרוי גאזין [illegible]
ושער כלוה דורך רחוב היהודי׳ גין אונ׳
שמירה האבין היהודי׳ [illegible] גשיקט
ולמחרות י״ד ו׳ ווידר איין [illegible] שוואר
גלאופין כי ערם אונ׳ אן שלאנגין לאזין
במורמור ניינש [illegible] גוואל [illegible]
זאגט [illegible] או שאר רבני׳ גנואל [illegible]
[illegible] אב ואם יזאלין [illegible]
[illegible] פר [illegible] וואדין פר [illegible]
שלו אונ׳ עוז [illegible] השר [illegible] עשום [illegible]
על הערים גוואו לאזין אן שלאנגין [illegible]
בגזרות השם הבעון עם אין [illegible]
[illegible] גוועזן ולאחר שנגזר [illegible] הבאונואוש [illegible]

האנוואגלר של זויר האט ען פר זיינע שלחן
דר זיין עווער בעבים דו לאזן אוועק ערבט
אודר בים פר תפיסה דז נעבין אוט
סוחר ביא אין דו לאזן איבט אבר אי אפל
דז ער האלטן נייעטן אוט סוסן ותפיסה
גען אבר ניט אין גשלאסן אוט אידר עלש
מעמן דז אים רידנט פאוום יו' הנל האשטן
יודאי הנל ענים ניט זיין בעיני הנל יועלי
ער אש נשטאנדן אוט עומד בלבנה
גוועזין בם היסורין [illegible] אינו ניזוקה
האבין עסנין זכרונע פון ער עורך האט
גוועזין על השער שנחלו ואחר כך לעט
ער העני נליטן האט וואו האט ען אים ווידר
וחבר נפירט ורפא אותו וויל ער דז ער האט
גוועזן האט אן בעונם יו' והחסיר והנרל
הפסק ניט אש גייזט וונדר אין אחר
ותפיסה חזותו גפירט ובי' רה טבל השטן
אים דפן פר גליוט אוט למר וחבר עני גפירט
וואו האט ער הנ' קנוועסאריע נאנט גיוואוולט
אשלג שריבן ווסער רוו אונ וואו ער
ע שוואש - ואט עורה זיין עלף יסורי'
הענין בם גולט אוש שנה ביאנדל
ער ביא עני ורבי ושמאו ווערן עני' ער גלב
הריוני זיין שולב גולט בען עדר' שערי'
וואו האט החסיד והנרדם כל העני אוי
נשטאנדן ועמד בלבנה ובחסידות ותחלה
ועד סוף אוט היסורי נשל ניט עסן וכרונע
זיין סיבה על שער זורה דז זיין אוט
על האומר נגליבן ער ביאן גייולל [illegible]
ודאי יזכו נעשה עדר העני' האט אים וואוטן

אים וואלט ניט קאסטרירן געקענט לחנן אורח וויא
וואל ער ניט למשה געזאגט זוא האט מן אים עליו
ער פיל געזאגט אונד לחרף אחר געפירט ויפן
אים געקענט ווערן זוא זיינן פנים ורעב
נוימן וכעס אורח אבר זיינן שוטה וואלט
געגבן אונד האט גענומן זוא דאס דאים
לאזן צוויין וועלכע מן אים האט דא געוואגן
אזוי איבער געווענט פרנס ור' געווען דאים
געוואגן אונד נחם געוועזן אונד החסיד הנזכר
פנים אותו בפוון אונד ער פרנס שחרג
געווען ~~אחר החסיד~~ עיר איינם ורפואן גניבה
כי שעה ולאחר תפלות האט מן אים אויס געפירט
לפניו בית עליות הגדול לעשות מחילה ולא
רפה ותפוס הגדלים ולעשות מחילה דעמער
בגער אונד ווער ניט מחויב ופנים המחילה על
הרבה שלא עשה אזוי האט מן אים עלם
אוועק געפירט פון אים ... געפארט ...
אים עלי רואה געשלאגן דרויף ...
געזעגן וואלן האט ער געוואגט ...
אים הרב געקענט ... אזוי ... שטן
ווערט אים אך הרב געקענט לעשות חומות
ולכן שעו הגדול ברגלים ולבית השרפה
דא ... זוא זיינן ... פייא אים
גענומן לפניו אים האט ער זיא פון זיך
געשטוסן אונד געוועזן ... ניט ...
השופטים ... וועד אונד ...
... נשמות ... הבית ... ער ...
געווען ... זיא ... אים ...
באלדן אונד איזט ער ברגלי אזוי ...
געגאנגן על השופטים ... שרפה זוא האט
מן אים ... הר ... אונד ווידר
ער ... ער האט זיך ... אונד ... אברהם ...

אבר אלס פערדרם גליבן ער זייא וויא אויך לגיר
השריפה אשר הבית לו נעמליך זאלי׳ האבשט
חבן שרפה פנים געווען פרי׳ שלא לראות
האבש האט אבר החסיד וואלט [illegible] ווערן
געזאגט עש [illegible] וכל העולם סוף לו העיר
פה אחד שבשלום [illegible] אונ׳ ווערם שהנעהאט
אלו ורעגט חבר׳ [illegible] ווער [illegible]
[illegible] געוועזן אונ׳ [illegible] ער ראה געוועזן אויס
[illegible] געוועזן [illegible] ובעברה [illegible]
[illegible] ואראו שח וכל ישראל [illegible]
[illegible] שלו׳ האט [illegible]
וועלן אונז לאזן אונ׳ סוף לגני׳ שריפה
אב געזאגט לשוער אחד [illegible] עולה [illegible]
על הבי׳ [illegible] אויך נים עול על [illegible] דיין [illegible]
שונאי ישראל [illegible] פה [illegible]
נשי׳ ווערה [illegible] אוס [illegible] הובה [illegible]
[illegible] אונ׳ אלס [illegible] ראהבה געוועזן [illegible]
[illegible] שהורה להורא [illegible] שנו [illegible]
לי פה [illegible] הבי׳ [illegible] אין [illegible]
[illegible] האט אין געווען עו [illegible] [illegible]
[illegible] געווערט וואריג [illegible] אונ׳ געווען
[illegible] געוועזן אונ׳ [illegible] אונזן [illegible]
[illegible] שטראן וויג
ווער געוועזן [illegible] עולן [illegible]
און געוועזן [illegible] ער [illegible]
[illegible] אום דיין [illegible] אונ׳
[illegible] דיא שער [illegible] אונז דיין [illegible]
[illegible] ישראל [illegible] זיך [illegible]
[illegible] אום דיין [illegible] [illegible]
[illegible] הרגע [illegible] דיין [illegible]
[illegible] אונ׳ [illegible] פר [illegible]
[illegible] [illegible] פר [illegible]
[illegible] אונ׳ [illegible]
[illegible] ער [illegible] ישראל שונאי [illegible] עו [illegible]
[illegible] געוועזן [illegible] שהורה [illegible] געוועזן פר [illegible]

ווארן חלפן דאן גלויבט ער זיינן לפני הקיסריך
אונ' עשיר איין וואס מן דיא פראגן ווערט—
וואו דער [illegible] מיר ווארן הנ״ל פר בשיידן ווערדן
אונ' ע״פ ו' וואחר אוב גלערט וואורדן וואו
דיא [illegible] נישט גלייך האבין אונ' וואו דיא
אים ניט, רט״. האבן ער ניט דאניגן דאן
ערשטע אנשר ראה [illegible] מיר האבן דיא
עשירים [illegible] דיא [illegible] אין וואלנ[illegible]
וואש פר איין איש פלאי וליבן ער [illegible]
דיא אונ' פ' יטרם נ[illegible] פון רבין [illegible]
גלערט [illegible] פולם ווינציג עיל נעבין פ
מעם ו' יוד [illegible] האט איך. האט גיך
הפקאש והרעולין עאסינג וועגן עתיגן
פ' דיין וואש פ' טואין דייא וויל [illegible]
שלוחי לשלוחי יהא [illegible] האבן
אוב דיא ניט אך לייגן דאן [illegible]
אין פ' ליגן [illegible] ווערן השלה עתהגן
דאג אייט בער עוסק גלו[illegible]
דיא איין דאק וואר דאש [illegible] עולם
אין פ' קירין האט בער ראש[illegible] דאו
דאו דיא טראנסרבר עאסינג דיין דהורים
בהעור נחתי אונ' פאר[illegible] פריגר
פנהוג וואש דאונ דארפן פאר פאון
אונ' עיט איין עתיגן דיין פרנסה
[illegible] [illegible] הוה יום [illegible]
[illegible] האט בער ראשערין האיסי[illegible]
טראנסבייר הנ״ל נאורט וועל[illegible]—
האר יהא האט וואר נאורדי[illegible]
אינן אין [illegible] עירו נא[illegible]
אוסער עשאור ובקום [illegible] [illegible]

נבער זיך ניט גוואלט איזאל בן שורין פלייפציגער
ובלי ירידת הבורסא ירה נם בהעלין ניי
סוחרים ונדבני בן גוואלט איזאל וויילין דיא
מתעברים ובפי געמס דוועגין עלא וואל
שוהם ערי פי ניחמעל האיזאל זייל
ההוא וי ר טו שמש הל נוספו ה
הטראגאורדר שנים והסוחרים והנדבנים
לו נראו אויך האבין הספרים כתבם מאוטין
וואלין הנאל איינט הלה ירה פאלצון
עם הווא פצ עיילטר הנאל ואיזאל הנאל
ניטעגין אויך כפה נעוגט מהלנגים
והם עברו דבנו דיא העטין אלפי ניין
וארפט בן טוואין כלי ירידתם כלי ירידת
הבורסא ירה אך העט ער שבין למלומי
ירה כי כבירת הוצה אשר נעה
עם התנין אויך רבין המלומי בער
וועגין כל פר נעמין דיא גאולין וו
ווארטין כי ער ווערט תשופה בנומין
וויא וואלניש עלה אבל המלומי ירה
ווירט דיין אוועל נוי עשר ווארטין
ונחבעל האיזאל שנים הסוחרים
איינט אבר ובלייפגין הראגערין דאו
שריי[illegible] אן [illegible]סעל בעווזין אויך
פעטין הוא ירה דאז כי [illegible] ביגראשיר
גונדר אלים נ... ... עלה הראוער
וויא וואו באל גא עטר אים פארועט
אויל שעגין איינט אויך בעש אנדרי ערלט
אין נבופין אויך סדר ניט איינט דאז
כלי בן אנדרי בן געווין דיא האט עדאך הורב ובכל

חברה גהאט וויא איך פארלאנגט ווערט מוסיף
זיין יום ד׳ ט״ו שבט הת״ף אזו האט מיר
הש״י ווידר ראנגט אין געבין וויא ער פר
זיין העט קאנש הגירוזשעט האט ראנגט אין
געבין גהאט אונ׳ ער כבו ווערן דאשע
האלפט ניט אונ׳ פונגן אינט יו ב׳ ח׳ —
שבט עת א טאג ער ועדב סוחרי
אין געבין צו פש״ו ווירט איך ניט פארבינדען
דען זי זיאו זייען פון ד״ן בעלי חובות
דער אונטר אונ׳ נאך אך ווירט ער זיך
ניט פארבינדען ער וואש שפבח העטן וויין
דאשען ניט פ״י פון דין האט ב׳ זמן —
וויא שון דען איינווענר וואלפר האט אויס
וועלין הנלעפיל השרחה ניט גנומן האט
און אוי חברה׳ לגין אזו בגאר ער וויל
ער ניט האט ער כבו נועדין לפטר
אותו
ויהי שנית הת״ף תהוא ט״ו שבט דען
הגירוזשעט האט נעמן ער ווערט ניט וויי שר
וויינן ער כבו ז״י הילפט של מאיר הש״י
פארום יום ניט אונש ניט האט ער אין ג
גהאלטן אין דען פארלאנגט וואלער —
זייא אונ׳ ער פארוס נומין מש פרנ׳
העטין ער כב נוועזין על גוש שלהם
פאר פרעגער פון אונש אשפנוו והוג
עארין גיווין אונ׳ צולב פעבים נוועזין
ווערין הבעון עם שלב שיט לנחה
הריפות יותר עה היום אלין והם
פון וויי העטין כל אשר להם ערבה
גוועזין נאך פירן זייא נעלך וגוד׳

השתדלות של רשע וגבי טובה חוץ ווארום
פרנסה גדול אפיקורסות מוש ערלים ווערין
אלעיגר על האומות שעשן הפך מעלים
של בזיון של האומות וויל איבר דא
בעלי עבירות געניגט אויס דורך מעשים ושאר
התחבולות מערבין אזל דאס מאן דא ניינען
בירור אומגט עניני הגה דא גאוי
בוגדר ער דעלט ווערין מן גאו איש
עושר גיין בפה עוולות בממון ובעידים
צו אנשאוג ניט אנאונדר אויס צו רופן
ווער ידיע האט פון אלפי עניני
אויס בין גאל ער מויל אין דייגען
אין וויא דא אחר ביזון הפרנס נבערש
חבין בזיון חרם של הם גורש
אויס דאס גיבגידעט פונדער
פארלומען צו נלאווען וואחבה עמילה
האט זיך עאיר ניט בדרפין לדעב
נעמין מישפטו אויס נאך ווערט אודר
ברוס אנגד האשען ער פורש
בואן של פרנס הנהג דאס ער אף על
פה איטט תאוה ווערט אף [illegible]
עפיג אויעג אים נומן מן איטל געמען
לפגל. משפטו והגמון עוט אונגן
נירעט ווען עאם גולפים פרנס שוואן
ווירט גוא ווערדין רשע ופשע עמי
גוא פי חיבר געני אוט גאוגן וויון
גיאנגפיל ריפרמי הערשן עולם
געבין פדי זיך צו פטין עה
נפרם חייבי נקם ושונאי [illegible]

ווערין עפר [illegible]

ווערן עוויג זיין ערב [illegible] אויס[illegible]
ענייני אוגוסט האמונה פרטי והרבוי אויך
איך ווערה היות זיין פאוס. שפוצל קעמען
פרטי [illegible] איעד[illegible] נירא [illegible] פרעגען
[illegible] וואס ען אונז איין [illegible] עוואס
[illegible] אויף [illegible] ערגעטען חול [illegible]
אן אף שונאי [illegible] עויר [illegible] ווערט זה
[illegible] חפץ על אחת [illegible] ורבי
על פי [illegible] ווערי [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ויותר אז [illegible]
[illegible] [illegible] זיין [illegible] [illegible] אויף
אולפי עסקי [illegible] אויס [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] אויס [illegible]
[illegible] האט ען [illegible] על [illegible]
[illegible] [illegible] אויף איינעם [illegible]
[illegible] [illegible] האט מען אויס [illegible]
[illegible] פאלגן [illegible] ע[illegible] [illegible]
ארץ [illegible] ירא והשרי ירא האט
אן אך [illegible] [illegible] אז [illegible]
ווייל [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] על [illegible] שהם [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] גם ערב [illegible] [illegible] וניחה.
[illegible] [illegible] על הבית אויך [illegible]
[illegible] [illegible] על [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

רבינו ער גלערנט האט אונ' הגאון ביידע האט
ניט געוואלט ווידר צוריק אין האוזן וואשן
לאזן אונטער זאגן פון פסול ווארב [illegible]
[illegible] חוץ לשלחן [illegible] גזירות [illegible]
נם [illegible] האבען [illegible] אודר [illegible]
האט געוועזן נם עליהם הרבה [illegible]
[illegible] בה איין יחיד האט
[illegible] געוועזן [illegible] אינפורמירן [illegible]
אונ' איין [illegible] געגעבן אבר ער [illegible]
צו אינפורמירן איטש איין [illegible] אשה
עומדת לא יכולין לעשה כן [illegible]
נאך רבנן [illegible] צו אינפורמירן אונ'
געזעצט [illegible] ורה גאר [illegible]
עיט חסר פר [illegible] אונ' אז [illegible]
[illegible] האריין [illegible] השלוחי
אונ' [illegible] ודם חוסים
עליהם [illegible] אבר ניט
משכלי [illegible] כך רבנו
הערן [illegible] באר [illegible]
איינר חייב [illegible] ישראל [illegible]
מה [illegible] עולה [illegible]
אבר איטש אונ' [illegible]
ווארדען [illegible]
אונ' איינען אין [illegible] גאר איינען [illegible]
לאזן [illegible] איינען חייב געווען [illegible]
מהם [illegible] גאר איינען [illegible] החוב שבהם
חייבי' [illegible] לאזן ווען ניט וואלטן
[illegible] ווען [illegible]
[illegible] געגעבן [illegible]
[illegible] בדברי רבי [illegible]

נעמט דיא רעכטע מיט חיים העגען האבין דיא
געוויס זיא האבין מוזין פֿון ריכטיגעלן
מן זאל זיך מיט זיא פֿאר זיין ווארטן וואלין
זאן עמאן דיינגען לרוגס צו ברעכן מוזט
אונזער עמונות גלויבען ניט צו צעלירפ
האבין אין ניט מן זאל אייניגן אירה גלויבע
צו לירן נעבין וועלכע זיא פֿר ה' או ר"ה
נסוכה נליבט אודר פֿר ניוים האבין גמשון
זאל זיך מיט אונז פֿאר זיין וואונער
וואלטין זיין אמאל גדול פֿדי להראות
לפֿאר וואלט הגלוני הנל הקרבנות
וועגין ברענגט אונז הזמן מעד-
דיין לבנוהו עצמין ורב עפֿרות ווארט
האבין אייטליכן פֿון ערלי הנל
דיא זולכע אין ניט הבין עמיני ערות
גוועזין איין שאל האבין זיך נלעגט
אלע וואסין וואו מעלה הבונים זיין
אלע אייניג נאנע מן וואוש גיין
דאיין הנחה עואין דיא גאלין אויך
שריפֿטליך נלעבין וואס מן אייניג דיא
הנחה מיט הם זיין נעמאן ד' וואלין
דאור זיין ריצל פֿרוב גלעבין האבין
האט מן איינין הקרבן נעמין אוט
דאס זיין הנחה נעמין אונז דרומע
איין האנע אין נערין לפֿארזעצ
וויא וואלט עניני פֿר ניוואנטווערין
אוט היא ערל דיא דם נעמאי הבל
הנל אין ניט הבין עליני
הבין פֿנסים געגעט

ערין דש ווארים אונט אזוי עורב רשע ורשעה
ביזא זייען און ה״ה וועלכר ער ניט עזיר אזוי
אונט שטם ניט יודשגאווינט אונט פגלערט ה
הפארלויערט זאל ערוט אבר הערין ביזא
אזוין האוט ערוין נייעס ינם הרשעה זו
גיא עירם נעבאן זו ערין פרי גרול
זו ערקענין אונט הויליגה הערוג נערם גייא
אונט הגעירוט זוא על פי זמן אזוי
ניט אנדרש גייא אוש בשם נעשט
ערר זיין להניח עלשום וערט עפח לשונה
אונט בשו אינעם זוואילט עירוט ניט
זו נעין גייא נם ווער זוק עירוט ראוויערט
זוא האוט בשם פארלויערט ברוטה א
אורדינירט מן זאל ביזא ראוועט פייא ביזא
אנדרן אינען פנקס משפט לזין
פרי פאורן הפעם זיין פסק געבן די
ווערדין על שוור עירוט באז נייעס אונט
איין ערין אונט ווערין שואין וונשרעט
אזוי בא ביזא לנושאו בשמחה
געווין האוט אונט ב׳ יום דר נייא
ארום נייעס וועלכש נייערן אזוי
ה״ה אודר ח״ו := האוט עזיר הנל
ווידר איין ראווערט אין גרבין פארלויערט
הגמן זיין ניט ארום מן גיט א זיין
משפט אונז עארין [illegible] זוא האוט
הפארלויערט הזירבירעט פראן
זוא ער עירוט האוט זאל ער זיין עזיר
לפני שטעלין הנהגה פרי משפט
איין זאל לנער נושט זוא האוט זן איים
אויך אוונער שלירוס זאל אפ גיגערט
אויך ביזא עניינו וואש אבל עזא עול הרגל ער רגל

26 הרלז עיר גאון הבן [illegible] [illegible]
הערין וואס ער [illegible] אויס אוב [illegible] איס
עידות [illegible] [illegible] ואחר כך וועל
אונזער [illegible] יום [illegible] עדים צו אחרנה
[illegible] [illegible] [illegible] האבן עדיר וואס
אין [illegible] ניט [illegible] וואס הרלז אם
ניט

איין וועכן העיר [illegible] אויף הנט
ער שמירה על הגדול [illegible] ווער ער [illegible]
דרך רחוב של יהודי [illegible] הנט ער [illegible]
איין ראש של אדם על רחוב [illegible] ווער
ער [illegible] [illegible] געווארן אונ [illegible]
[illegible] על הגדול [illegible] [illegible] [illegible]
ווערין ווער [illegible] ער [illegible] [illegible] איין [illegible]
[illegible] העיר וויא [illegible] [illegible] הנט [illegible]
בביתם איין [illegible] [illegible] של [illegible]
[illegible] של ארבע [illegible] [illegible] [illegible] ווערה
איין [illegible] [illegible] אונ איין [illegible] [illegible] ער עור
אין [illegible] איין [illegible] [illegible] [illegible]
אין [illegible] [illegible] ניט [illegible] [illegible]
איין חורבה [illegible] של ערל הבן

איין ערלים העיר [illegible] הנט [illegible]
העניי איין [illegible] אם [illegible] [illegible]
אורט [illegible] הנט בביתם אין [illegible]
[illegible] איין [illegible] אן [illegible] [illegible]
איין [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
אונ ער [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] אחד [illegible] [illegible] ער [illegible] [illegible]
איין אחד ערל העיר אין [illegible]
הנט [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ווער איין [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
הנט [illegible] [illegible] [illegible] איין
[illegible] ערלים הגוים [illegible]

ביז ווער הרמים ערגעץ [illegible]

[illegible] זיין ווערן [illegible] ווערדן [illegible]

העט זיין גפרעגט [illegible] [illegible]

וואו העט מן איר גזאגט ווא איין [illegible]

ברודר [illegible] נאך העט זיא [illegible]

גפרעגט וויא איין [illegible] איין [illegible]

[illegible] איך [illegible] :==

[illegible] [illegible] ווא זיא [illegible]

אין ווא פרייטאג [illegible] איין [illegible]

[illegible] העט [illegible] זיא העט [illegible]

[illegible] של [illegible] אלס ווער איין

[illegible] זיא / אודר האט [illegible] זיא העט

[illegible] אחר [illegible] והרבה

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] ווא וואו [illegible]

ואיר [illegible] [illegible] זיין האט [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] של ואיר [illegible] [illegible] אויס [illegible]

[illegible] [illegible] יהודים [illegible] ולאורי

[illegible] [illegible] אויך [illegible] אויס [illegible]

[illegible] [illegible] ולאורי דרכי

[illegible] [illegible] וואלט אוס [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] אודר [illegible] האט [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] ווא [illegible] אודר [illegible]

[illegible] שלום [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] אודר [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] של אחרן העט [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] ושארי דרכי [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] אוג [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

שרייבן ער זאל זיך אינפֿרעטיה / אונ אלי ... [illegible]
אונט. אז / הגלה וואס עשה [illegible] פֿאירגאנגען
איזט מחילה ווער סולי איבר אהין זעקן [illegible]

....

בריבט:
ספר [illegible] האט ע / איין [illegible] עלינט [illegible]
טאריג של [illegible] [illegible] חנירה
האבן אורבער אורדער [illegible] בנוומן האט
אונ אונ ע / ב איז וון זאל האטן ער [illegible]
וואגן ער / האט [illegible] / [illegible] ער ער
גלט / [illegible] וועלט ערלט [illegible] ...
אונ [illegible] / איזט ב איז ב וומן ....
[illegible] אורדער [illegible] הבן עלווחי ווידר [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ווערדן [illegible]
[illegible] עי בנוומן / זא איזט [illegible] ה
אברהם שפייאר / [illegible] אדר [illegible] ווערדים
גרייגט ב פֿר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
-[illegible] אוב ער אורדער [illegible] בנוומן האט
זואהאט / ער זאל ערלט בנוומן יום [illegible]
פֿרה [illegible] אדר [illegible] אויש [illegible] [illegible]
[illegible] / [illegible] ער זאל ווידר [illegible] ער וועלט זאן
[illegible] איז אפֿלר וועט ייי [illegible] וומן [illegible]
[illegible] פֿר [illegible] [illegible] [illegible] האט ע
[illegible] נבאט [illegible] עלווחי [illegible]
[illegible] שן [illegible] האט הלר [illegible] [illegible] [illegible]
ער [illegible] בנוומן פֿין [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] אין וועלן ער איין [illegible] [illegible]
ווא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] האט
איין [illegible] [illegible] [illegible] זאז האבן ד
[illegible] פֿר [illegible] [illegible] [illegible]
אורדר פֿין [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] חנירה ב האבן [illegible]

פֿון מאָלדעווי' אויף האָגענוי' דורכ'ן ק' הערץ
וואָס זיין אַלגעמיין וועלדערין
זי האָבן אויפֿגעלעגט ערב אַלעס / ווארשעטלאויט
אַנדערע' לאָזן וויין / ביז ה' / שלאָמאָטאַוויטש
ר' אַבֿרהם שפּיגעל ווידער אין נאָמען
וואָס איז דאָרט געוויין די טאָוויע / אַלטשולער
ער וויל דאָרט פֿאָרלייגן הערשן / שלאָגלעפּט
און היילן דאָרט זיין / וואַסטען לויט
ערגאָן הרבנים של באַלאָפּט מחשבֿה / ווער
סאָלל אויך געוען / אויך וואָס פֿאַר גאָונים
אויגט ער אום יום ווען וואָרטשן גלייבן
ווערט זיין / ווייל ער ניט קיין יבין / און
דורכ'ן הערץ / וואָס זיין וועלן דורכן
. . . .
ב' גאָונים הבונה / . . .
זיין קיין אַחר / אויגט טויטער לאַנגזאַמקייט
לחר פֿאָרזעצט נאָכפֿאָלגן / אויך זיין וואַסערן
אוועק נייען / רעדן ווערט טויטן חדשים זיך
בפֿאָרוואָרפֿט שוטרים / לרחוב וואָס / זיך
ווי שטאָט נאָכפֿאָלגן נס ר' אַבֿרהם הבן
אך וואָלט נאָכפֿאָלגן / זאָגט ער רעדט
אַ הרבנים החיים / נאָכגעלאָזן על נקודה זיך
הגאון הגדול דער אורך עבודה זייט בל
דאָרטן / האָט אים רעדן וי עבֿירה על
נקודה / געזעגנט אויך לערנען מספּר
ווערטער אויך געבן נאָכן / ווערטער טויט ה'
אַ פֿאַרמאָגט אַבֿרהם הייליקער ניט געזעגנט
ווערטער אויך ר' אַבֿרהם שוין על הדרך
וועגן / פֿאַר זיך ווידער לשון / בנים
קדוש השער נאָך על היום וואָס
אונזער פּורים / ורחוב היהודים / הירח
נגידה / דאָרט השתּדלות / רעדט יום
רבה פּנים / ברחוב וועגן / אבֿר אויך
של ר' אַבֿרהם הייליקן אין גאַנצן לעבן / ווי אַ לערנער / און

28

וויא שלומי יוזל אבי לוי פה אורח ש' היוט וויל
גוועלט אויך ווערן צו אלש איזט אין געלערנטער
אונ' הרוב בעלי בתים והנגידים זיך בעפחת גוואזין
אונ' אויסלינדר תורה גוויזט פר הרפיסה חז' ליבמן
הנ"ל האט אן כתפיסה תורה גלערנט ער הוליה
ואחר כך בחדר לפר גלערנט אונ' זיין כל אורח
באים גלאזן אונ' אין אב געערט אויף ער אונ' ר'
אברהם הנ"ל כששון אורי ניט מעלפר
הייליגה העט וואל פתחון שנאבע ביצר לנוצן
אונ' והליב ער וויל פון ר' אברהם קנינש
בנאנגן ניט פיל ווינגר פון אורי ער העט
מיט אין פו יצא דאפון נויש נרעכט צוא
האט מן אים אורי הנ"ל פיל גשטעלט ווערער
גווינט ליבמן דר' אברהם הנ"ל העט אים
פר הייליגער ער ווערי ווינט נמנו כגנוונן אונ' אים
וואלין איין סול געבן זאול התחנן ביצר אונ' ליבמן
איזט זבב כייא בעם אזמה גשטאפין העט אים גנוג
שמאנש אך העב איין ר' אברהם ניט נוועט
צוויא הנ"ל האט געטן ההשלכות וואהרינטרעט
אורט האט ער פאכל פער ראנצע און געבן
ההאורלימניט שלפטו אש ב ואבן :: ער זולה
נימן הנ"ל האט הפאורלימניט אין גגולן השלפט
פאהל זיך צו נעמין אונ' פאוות יו' יובא הנ"ל
ווידר לשלפט נאמר לאיר חלו אונ' ווידר
חנירה ובושה אין אים געהאט ער ברעש ופענט
עם הרבה ניט ביצר נשלאגן העט אודר
יבינג ריפן העט והיות געבונדן ער זייט
נגי אונ' מעולם ניי ירידה פון ננישע
ווא איזט כאווח יו' יובא שלפטר גוועזין
אים כל יומי חייו מלווה פר וויל אונ'
כל אשר לו [illegible] אבר נאך כתפיסה
נהורין

ואיזי הפו[illegible]

1726

עד יום שרפי הגדול [illegible] האט איין
איין לוטר [illegible] הלער [illegible]
[illegible] האט ען זאיר [illegible] וועלן
[illegible] פירן [illegible] אוט [illegible]
אוט [illegible] אן [illegible] איטואין
[illegible] ואל דיא ווירדא
רון פירן [illegible] וויבר איין [illegible]
[illegible] האט אוט אך אן [illegible]
אן [illegible] וויל דיא [illegible] ביאו הוט
[illegible] [illegible] פין [illegible] אוט [illegible]
[illegible] [illegible] האבן וויא דיא [illegible]
[illegible] ואל [illegible] ויאן [illegible] אוט
ווילן [illegible] האט [illegible]
אורדנירט [illegible] [illegible] [illegible]
אוט [illegible] עיט [illegible] [illegible]
[illegible] אוט [illegible] [illegible] אויף דיא
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] אוט [illegible]
אוט [illegible] [illegible] [illegible] עם
[illegible] [illegible] דיא [illegible] [illegible]
אין דיא [illegible] [illegible] אוט [illegible] האט
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] אין [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] דיא [illegible] [illegible] הוט [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] האט [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] אוט [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] אוט [illegible] [illegible] אוט [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] 31ième
Juillet 1726

שולחן ח׳ ניר כבלפוע גענן ווידר הרויסגעג
זהב [illegible] סאריג נגעפי והלוטרי עם איין לחם
אחד ווידר נומן לרה דז וויילן וואז דיא גענעמן
האבן הפסל פיסלן זאז האבן אזו דיא פני
דיא [illegible] אם גרהר גוועזן זיין מוזן ווייל
אונ׳ וואלטן ניט לאזן דז הגדר דיא עלתם
דיא אויך דא פיזן האט מיר גוועזן דיא אנש
מיר [illegible] פיל [illegible] איר [illegible]
נלוסט וואריין אונ׳ מאן האט דיא פרעג
אויך דיא פי [illegible] אודר אויני אדר
פון דיא [illegible] פיזן זיין גוועזן זא דא
האבן [illegible] דיא גנומן דיא [illegible] זיין
זאגן ער ניט גמגלה והנראה נגד הלוי
האט [illegible] שלמה גוועזן זא דיא אזו [illegible]
הבטין עיר גוועזן ווער וויל [illegible]
ער לפחות ווערן דיא אויך עני [illegible] איי
[illegible] האט ערום נגאנג ווס דיא [illegible]
הגט פין איין [illegible] אלו יבורכו [illegible]
[illegible] דם האלט
. . . .
היט [illegible] הנדו האט מאן [illegible] זו [illegible]
פר [illegible] [illegible] אויס [illegible]
אויז [illegible] מיר זאל [illegible] אופן ווארדן [illegible]
[illegible] אויך פאר דיא [illegible]
[illegible] אופן פר [illegible] זאל [illegible] פעור
[illegible] זיין אונ׳ דיא [illegible]
נשאון ווידר אויך [illegible] פעור ווערין [illegible]
עאיר [illegible] אהרן חופן אך [illegible] פעור
זיין פון ווערן [illegible] [illegible]
דיא [illegible] הערי [illegible] פר [illegible]
[illegible] זאל [illegible] זיין אבר
זאל זיך אויך [illegible] שטעון [illegible] אים
[illegible] ווערט [illegible] ער איי
שבעה שון [illegible] פר [illegible] נגד [illegible]

ר׳ אברהם שפייאר אויש פֿר לאנגן אונ׳ אזונג
איר׳ דר שונג מיין רפואה צו האבן וויא זייא
איך [illegible] פֿריישאפֿט געוואון האבן גם אונזר
יהודה בארפֿגן אין זעלם ווען פֿר [illegible] ב׳ אי׳
[illegible] נאר וואר עד יום ב׳ לאמר [illegible] אמת
[illegible] אונ׳ אונזר דעם זאל געוועזט האבן
זייא [illegible] פֿיל [illegible] אונ׳ [illegible] ווידר
דיא אונזר [illegible] זאל אם [illegible] יר״ה
פֿר [illegible] ווערן אלז זאל ער פֿון אן
[illegible] ווערן אין [illegible] אין [illegible]
[illegible] אונ׳ [illegible] איך זאל פֿון [illegible]
[illegible] דאש [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ווערט זאלן פֿון דיא
שנה [illegible] [illegible] הפֿין [illegible]
איז [illegible] ווארן אונ׳ איבר [illegible] אם
[illegible] לאזן אין [illegible] דאש [illegible]
אונ׳ [illegible] ווען דעם [illegible]
[illegible] אונ׳ זאן האט [illegible] דעם [illegible]
[illegible] [illegible] ברית [illegible] האט
[illegible]
איין [illegible] על הפֿישט [illegible] [illegible]
[illegible] אין [illegible] זאל וויל [illegible]
איז [illegible] יום טוב ווירט דר היים
[illegible] זא זאל ער [illegible] זיין אונ׳ [illegible]
[illegible] [illegible] אונ׳ [illegible] [illegible] זיין [illegible]
ר׳ אברהם שפייאר [illegible] אונ׳ [illegible]
פֿר לאפֿן ער [illegible] הגדול [illegible]
דיא [illegible] [illegible] [illegible] דאש
[illegible] איבר [illegible] האט אונ׳ ווידר [illegible]
[illegible] [illegible] איז [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] פֿר דעם [illegible]
אונ׳ [illegible] פֿר [illegible] ווארן אונ׳ [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] וויא [illegible]
זאל [illegible] יר״ה [illegible] [illegible] זיין זאל [illegible] פֿון האבן [illegible]

האבן נעבן זענן רפאל לוי אונ׳ [illegible]
פייבש ב״ר לעוף יר״ה וחה פארלאזענע [illegible]
אן דיא ארץ וועלכע [illegible] נעמן איוש [illegible]
שוואב אונ׳ [illegible] ניט זאל שווים זיין
אדר [illegible] עפן וויאן [illegible] אווע [illegible] ווייטר [illegible]
וואש פון מיך יר״ה ווערט פון אוורדיניר [illegible]
ווערט גוולדן האבין דיא מלווה נאך [illegible]
גווען נה איין [illegible] נאלינט לשם יר״ה אין
אן [illegible] זאחר [illegible] נין זו ראש
החודש של עוף יר״ה איין פסן ווערט לאין
נה [illegible] ווערין זא זאל [illegible] זיין וויל ניט
ניט אוועק [illegible] וואלין זאל [illegible] האבשרה
שר יר״ה [illegible] [illegible]
ית׳ [illegible] איר [illegible] השולחן וואין אונ׳ הפסן
עם החתימה וויל [illegible] אונ׳ [illegible]
אונ׳ [illegible] של פארלוענש לאין אוועק [illegible]
אונ׳ דיא [illegible] וואר [illegible] אפה
[illegible] האט זיין [illegible] [illegible] נהאט
[illegible] דעם פסן של עוף יר״ה ניט [illegible]
[illegible] דאש [illegible] דעם [illegible] פון דעם
[illegible] וועלר [illegible] ניט
[illegible] איוש [illegible] ר׳ אברהם ניט [illegible]
אל [illegible] ר׳ אברהם ניט אהיים [illegible] זיין
[illegible] אים [illegible] תפוס נאמין וועלכע זיין
[illegible] האבן דיא [illegible] פון מיך [illegible]
ניט [illegible] האבן דעם פסן וויטר אן
אין [illegible] ר׳ אברהם
[illegible] ניט פעור ווער
[illegible] איוש ר׳ [illegible]
[illegible] נאך [illegible] אונ׳ יט׳ ר׳ [illegible]
ווירד [illegible] אונ׳ [illegible] פר [illegible]
[illegible] אוש [illegible] אוש פר
[illegible] וואורין אונ׳ [illegible]

מורם גו מלך ירה אונ׳ יפורא געזאגט [illegible]
פר ר׳ אברהם שפיזורדאן [illegible]
פפן ראשון איינס אונ׳ איס [illegible]
בערבט [illegible] פון מלך ירה ווערט פראג
אורדינירט הובן אונ׳ אים איין [illegible]
אונ[illegible] [illegible] אונ׳ ע[illegible] [illegible]
אונ׳ [illegible] אונ׳ גווארפן העטין [illegible]
פרלורין פרעג היהודי געזאגט הוט
אבר ניט איין חולם געזאגט [illegible]
[illegible] אויך איין [illegible] [illegible]
וואס [illegible] [illegible] העט [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] איין ממזר [illegible] [illegible]
אונ׳ [illegible] העט [illegible] אים אבר [illegible] אונ׳
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] אונ׳ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] אונ׳ [illegible] [illegible]
[illegible] יהודי [illegible] [illegible] אונ׳ [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] וואס
[illegible] ווא איין [illegible] איין ממזר [illegible]
און [illegible] [illegible] ערל אונ׳ [illegible] ממזר [illegible]
חולב [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] הוט [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] אבר השר ירה הוט [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ווערט [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] הוט [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הוט
ער [illegible] [illegible] [illegible] אונ׳ [illegible]
אבר [illegible] ער [illegible] אויך [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] הוט [illegible] [illegible] [illegible]